

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČINJEVA ULICA 3. — TELEFON: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L. Za prevozništvo: 15.20 L.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO na oglaševanje in Kraljevine Italije in monarhije ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana od
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Prodiranje v Cirenaiki

Navzlic sovražnemu odporu so italijansko-nemški oddelki dospeli že vzhodno od Cirene in prodirajo še vedno dalje proti vzhodu

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 3. februarja naslednje 612. vojno poročilo:

Italijansko-nemški motorizirani in oklopni oddelki napredujejo vzhodno od Cirene navzlic sovražnemu odporu.

Letalski oddelki so se udeležili bitke in so uspešno bombardirali sovražna zbirališča in skladišča vojnega gradiva ter obsejaljevali s strojnimi in zažigalnimi avtomobilskimi vozovi in letala na tleh.

Neugodne vremenske razmere niso zaustavile ofenzivne nemškega letalstva proti otoku Malti, na katerem so bila letališča in pristanišča naprave cilji napadov.

Angleška letala so preteklo noč izvršila napade na Neapelj in Palermo, kjer so odvržla nekaj bomb in lističev. Ugotovljena je neznatna škoda. V Neaplju ni bilo nobene žrtve, v Palermu pa so bili 3 ranjeni.

Razdejanje v Bengaziju

Rim, 4. febr. s. Poseben dopisnik neke ameriške agencije pri 8. angleški armadi Mack Millan poroča, da so Angličje pred umikom iz Bengazija povzročili eksplozijo 500 ton dinamita in mesto popolnoma uničili. Strašne eksplozije so poglnele v zrak arzenale in skladišča vojnih potrebščin. Izpraznjen Bengazija je bila posledica velikega pritiska oklopnih ko-

lon generala Rommela, ki so operirale skupno z močnimi italijanskimi ojačenji, ki so nedavno prišla v Severno Afriko. Vojaški položaj, zaključuje dopisnik, je precej spremenljiv.

Šesta bitka za Cirenaiko

Curih, 4. febr. s. »Neue Zürcher Zeitung« objavila kot uvodnik dolg članek z naslovom »Šesta bitka za Cirenaiko«, v katerem se pravi med drugim:

Z drugim zopetnim zavzetjem Bengazija po italijansko-nemških četah je vojna v Severni Afriki zavzela nov presenetljiv potek. Po omembi prejšnjih bitk govori članek o angleški ofenzivi, ki se je pričela 18. novembra lani in poudarja, da so bili Angličje tako poraženi, da je moral general Auchinleck nadomestiti generala Cunninghama z generalom Ritchiejem. Kasneje sta morali garniziji v Solumu in Hal Faji kapitulirati in Angličje so med tem poslali ojačenja iz Egipta. General Auchinleck je tedaj še vztrajal pri očitosti za pohod proti Tripolisu in je zbral rezerve pri Agedabiji, da bi nadaljeval ofenzivo. Tu je angleške čete presenetil protinapad osi. V Londonu vlada glede položaja pesimizem in sam Churchill je zatrdil, da ni izključeno, da bo treba drugič izprazniti Cirenaiko.

Birmanska cesta pod japonsko kontrolo

Z zavzetjem Mulmeina so Japonci dobili nadzorstvo nad birmansko cesto in onemogočili nadaljnje podpiranje Kitajcev

Mulmein, 4. febr. s. Po japonski zasedbi pred 4 dnevi je zopet zavladal red in mir v tem mestu, ki je tretje najvažnejše mesto Birmanje. Pobegli prebivalci so se spet vrnili na svoje domove. Hitro japonsko napredovanje je popolnoma preprečilo angleške uničevalne načrte in porušeni so bili samo del mesta. Nepoškodovane so javne zgradbe in četrti angleških trgovin. Najhušja bitka za zasedbo mesta je potekala pri parku ob reki Salween, kakor kažejo ostanki porušeni angleških utrdb. Po zatrdilu angleških ujetnikov so se glavne sile, ki so branile Mulmein, takoj umaknile proti Martabanu, ko se je razvedelo, da so japonske čete prekorčile birmansko mejo. Avstralcji in Novozelanci so tvorili večino angleških sil, pa tudi Indijci, Birmanci in Kitajci, ki so bili plačani po 15 rupij mesečno. Prebivalstvo je povedalo, da mu je angleška oblast popolnoma prikrila polju in razsile so se celo vesti, da poteka borba na Malajskem polotoku ugodno za angleške čete, da si je bilo priznava, da je padel Hongkong.

Tokio, 4. febr. s. Agencija Domei doznava z nekega japonskega oporišča na birmanski fronti, da so japonski bombniki izkoristili za letalske sekcije ugodne vremenske prilike in so večer popoldne napadli Martaban ter povzročili veliko škodo na vojaških objektih tega predela. Vsa japonska letala so se vrnila na svoja oporišča.

Tokio, 3. febr. s. Imperijalni glavni stan

potrjuje vest, da so japonske sile, ki operirajo v Birmaniji, zasedle Mulmein. Angličje so nudili srdit odpor, toda so bili premagani kljub silnemu dežju, ki je padal v teku bitke.

Tokio, 4. febr. s. V dolgih poročilih o operacijah za zavzetje Mulmeina poudarjajo listi, da so japonske čete v razmeroma kratkem času prevalele ogromno razdaljo in premagale težkoc, ki so jih Angličje smatrali za nepremagljive. Gosta megla je pokrivala Mulmein, ko so tjakaj prišli Japonci. Angličje so to izkoristili in so skušali pobegniti na majhnih ladjah, s katerimi so upali doseči Martabanški zaliv. Japonske kolone, prihajajoče iz zapada, so manevr odkrile in uspelo jim je zaustaviti večji del beguncev. Tudi pri obrambi Mulmeina so Angličje ostali zvesti svojemu dobro znanemu sistemu in so namestili v prvih črtah čete iz dominijonov in podjarmljenih držav. Birmanski vojaki so bili v prvi črti, Indijci v drugi, Angličje pa v tretji in zadnji črti.

Napetost v Rangunu

Tokio, 4. febr. s. Po preostalih angleških vesteh iz Ranguna priznavajo angleške oblasti, da so Japonci na več krajih prekorčili reko Salween in napredujejo proti zapadu. S te fronte se doznava tudi, da vlada v Rangunu velika napetost zaradi neposrednega ogroženja mesta po japonskih četah.

Obleganje Singapura

Po mnenju strokovnjakov je položaj obupen, ker Singapura ni mogoče braniti pred letalskimi napadi

Stockholm, 4. febr. s. Londonski dopisnik lista »Chicago Daily News« takole označuje položaj Singapura:

Skoraj vsi strokovnjaki so mnenja, da je položaj Singapura obupen. Singapura ni mogoče učinkovito braniti pred letalskimi napadi. Ker je sila teh napadov na Singapur vsak trenutek večja, je čedalje bolj očitno, da se tej sil ne bo mogoče dolgo zoperstavljati.

Tokio, 4. febr. s. Agencija Domei doznava iz Johore Bahruja, da so japonski bombniki ob luminem svetu v predpretekli noči napadli Singapur in olrgli bombe in druga eksplozivna sredstva. Z obale Jahorske ožine, ki obvladuje Singapur, so opazili strašne eksplozije in visoke stebre dima, ki so se dvignili na petih krajih singapurskega otoka.

Šanghaj, 4. febr. s. Doznava se, da so večer japonski bombniki v dveh zaporednih valovih napadli Singapur in povzročili škodo.

Tokio, 4. febr. s. V teku zmagovitega pohoda na Malajskem polotoku se je japon-

ska vojska borila v 92 borbah in je prehodila 1.100 km. Popravila je 650 km železniške proge in 250 mostov, ki so jih Angličje razstrelili. Zajela je sledeči materijal: Okrog 350 topov, 550 strojnic, okrog 250 tankov in oklopnih avtomobilov, okrog 3.600 motornih vozil ter precejšnje količino streliva in živeža. Zajetih je bilo 8.000 ujetnikov, na bojščih pa je obležalo 5.000 sovražnikov.

Skoraj ves Borneo v japonskih rokah

Tokio, 4. febr. s. Tokijski radio poroča, da je skoraj ves Borneo zdaj v japonskih rokah. Vsa letališča so že pod japonskim nadzorom. Površina otoka Bornea meri 731.500 kvadratnih kilometrov in je po velikosti tretji največji otok na svetu, vendar je redko obljuden in ima samo 2.700.000 prebvalcev. Borneo je pripadal skupini Nizozemsko-indijskih otokov.

Pregled položaja

Osnovne zmote Rooseveltove politike — Značilno priznanje ameriškega mornariškega ministra

Berlin, 4. febr. s. Berlinski tisk obširno komentira govor, ki ga je imel ameriški mornariški minister polkovnik Knox pred neko komisijo kongresa. Zelo značilna in zgovorna je predvsem izjava, da ima Amerika opravka s totalitarnim sovražnikom in da se mora boriti na vseh frontah ob hudih in verjetno številnih udarcih. Vojna na Pacifiku, na Malaji, na evropskem vzhodu in v Severni Afriki, je zatrdil Knox, je edinstvena vojna, nekakšna svetovna revolucija. Ta izjava, piše »Nachtausgabe«, je bila za ameriško javnost veliko presenečenje. Doslej so ameriški množični vedno ponavljali, da bo borba z Nemčijo ob sodelovanju Anglije in boljševizma malenkostna stvar, na kar bi bila uničena še Japonska. Zdaj se nenadoma izjavlja, da se je treba boriti proti skupni strategiji treh sil kar je stvarnost, ki jo je Bela hiša doslej zanikala.

Polkovnik Knox je šel še dalje in je priznal, da je vojaški položaj na obeh Oceanih kritičen. To značilno priznanje, pravi list, je verjetno rezultat zmagovitega delovanja nemških podmornic v ameriških in kanadskih vodah. Govornik je s tem tudi demantiral astronomske številke predsednika Roosevelta glede vojne proizvodnje Amerike. Imamo mnogo strojev in letal, katerim pa manjkajo motorji, ker je proizvodnja teh prepočasna.

Najvažnejše priznanje pa je bilo tole: Moramo se boriti na dveh Oceanih z mornarico, ki je bila od pričetka določena samo za en Ocean. Minister Knox je s tem odkril osnovno zmoto Rooseveltove politike. Ko je Hitlerju in Duceju na monarhski konferenci v jeseni leta 1938 uspelo rešiti mir, je ameriški predsednik povečal svoje vojaške hujskaške napore. Da bi opogumil Angličje in da bi podprl Churchillovo naklonjeno strujo, je v februarju odredil postopno porazdelitev mornarice na Pacifiku. Polovica je bila premeščena na Atlantik, s čimer je bilo naznačeno, da se Amerika pripravlja za napad na Nemčijo.

Posledice je Knox formuliral z izjavo, da je vojaški položaj kritičen na obeh Oceanih. To pojasnjuje, zakaj se na zadnjem zasedanju spodnje zbornice tako malo govorilo o Rooseveltu in ameriški pomoči.

To pojasnjuje tudi, zakaj angleški vojaški kritiki, ki analizirajo položaj v Vzhodni Aziji in njega verjetni razvoj, popolnoma pozabljajo na Ameriko, čeprav Roosevelt, da bi dokazal, da ameriška mornarica le nekaj dela, gladko laže o velikih pomorskih uspehih proti Japonci. Angličje dobro vedo, da gre za propagandne čene in ne prikrivajo svoje zaskrbljenosti. Reuter poudarja, da se bodo Japonci, če tudi bi bile uničene vse utrdbे Singapura, potem, ko se bodo polastili otoka, lahko poslužili oporišča za dobavljanje goriva podmornicam in pomorskim silam ter letalom in bodo preprečili Američanom, Angležem in Ni-

Kriza egiptске vlade

Resen spor med vlado in krono — Javnost je na strani krone in proti anglofilski politiki vlade

Rim, 4. febr. s. Po razpoložljivih vesteh o vladi v Egiptu gre za spor med krono in vlado. Prilžnostni vzrok krize je bila prekinitev diplomatskih odnosov s Francijo, katere kralj ni hotel, toda nastopila je v pogledih so mnogo globlja in trajajo že dolgo. Zaradi očitne vlade, da se ukinejo odnosi s Francijo brez posvetovanja s krono, je kralj Faruk zahteval demisijsko zunanega ministra. Anglija, ki ki podpirala vlado, je svetovala zunanemu ministru, naj demisionira, misleč da bo kralj prestrašen. Demisijska pa je bila sprejeta. Predsedniku senata Mohamedu Mahmudu je bila poverjena sestava nove vlade.

Javno mnenje je na strani kralja Faruka, ki je precej popularen. Narod se zaveda težkoc, s katerimi se mora krona boriti ob izbruha vojne. Ogromna večina egiptskega naroda trpi pod oblastjo Angležev, ki v očeh Egiptčanov ni opravičljiva niti z močjo Anglije, kakor kažejo zadnji angleški porazi v Libiji in Aziji.

Egiptski narod spremlja z zanimanjem in zadovoljstvom zmagoviti pohod Japoncev. Padec Singapura bo živahno proslavljeno med tisoč in tisoč egiptskih mami-

zomcem izkoriščanje preostalih položajev v Pacifiku.

Angleški vojaški opazovalci že sedaj vidijo, kako se pojavlja nevarnost, da bi Japonska zbrala svoje sile proti indokitski meji, držče istočasno v šahu s svojimi pomorskim enotami avstralsko fronto. Pripravljač se velika ofenziva spomladi nagiba list »Times« k trditvam o blizajoči se veliki nevarnosti vse od Črnega morja do Indijskega Oceana.

Tudi položaj v Severni Afriki, piše »Nachtausgabe«, ne more nuditi Angležem najmanjšega upanja, da se bodo stvari obrnile na boljše. Tisk onstran Rokavskega preliva je zdaj odkril, da so vojne potrebešle ne osi mnogo boljše kot angleške. In to naj bi bil razlog za uspehe osi v tem delu. Reuter pa pripisuje krivdo zaradi ponovnega angleškega umika slabemu vremenu. V resnici je tako, zaključuje berlinski list, da so angleške vojaške oblasti prepričane, da položaj ni samo kritičen, kakor je rekel Knox, na obeh Oceanih, temveč tak, da ne daje najmanjšega upanja niti v Severni Afriki ter na vseh frontah med Evropo in Vzhodno Azijo.

Japonska oporišča za operacije na vseh področjih

Tokio, 3. febr. s. Z izkrcanjem na otoku Amboinu in zasedbo Mulmeina po Japoncih je Japonska postavila dve straži proti sovražniku. Japonska vojna akcija se raztega v polkrogu, ki ima Tokio za središče ter se razteza za 120 stopinj s povprečnim radijem 5.200 km. Mulmein na Malaji, Pontjansk, Kavieng, Amboina in Nova Britanija so mogočna oporišča za napad, ki so v lasti Japonske.

Tokio, 3. febr. s. Šef obveščevalnega urada japonske mornarice poveljnik H. H. de je opisal operacije japonske mornarice, in poudaril, da se morajo odleš morja, ki obkrožajo Javo, Sumatro, Avstralijo na Malajo in se zdaj imenujejo Avstralsko Sredozemlje, imenovati morja Velike vzhodne Azije.

„Edini sovražnik Finske je Moskva“

Helsinki, 4. febr. s. Predsednik Riti je govoril ob priliki prvega zasedanja parlamenta v tem letu in je v svojem govoru omenil, da je bila Rusija edini sovražnik Finske v vsej njeni zgodovini. Dejal je:

V sedanjih defenzivni vojni, ki jo moramo voditi proti sovražniku, ki ograja našo državo in vso Evropo, moramo ohraniti vero v Nemčijo in njene zaveznike. Govoreč potem o vesteh glede sporazuma med Edenom in Stalinom o delitvi Evrope, je predsednik zatrdil: Nimamo nobenega uradnega poročila glede tega, tola naše izkušnje v zadnjih letih nam kažejo, kakšne namene ima Stalin. Resnične pomoči lahko pričakujemo samo od držav, za katere je ohranitev finske neodvisnosti življenskega pomena in katerih zemljepisni položaj omogoča, da nam lahko pošljejo pomoč. Nemčija je edina velika sila, ki mora braniti svoje interese na vzhodu kakor mora Finska braniti svojo varnost. Ze stoletja je obstajalo kulturno in gospodarsko sodelovanje med Nemčijo in Finsko.

Švedska podpora Finski

Stockholm, 4. febr. s. Včeraj je dospela z letali finska trgovinska delegacija, ki bo obravnavala važna vprašanja glede izvoza iz Švedske na Finsko. Obravnavano bo med drugim vprašanje izvoznega kredita Švedske v korist Finske. Švedska je že doslej pokazala svojo solidarnost do svoje posestrime. Ta kredit bo poravnal takoj, ko bo Finska zopet lahko izvažala svoje proizvode na švedsko v večji meri kot more v sedanjih okoliščinah izvažati.

Ponovni razgovor Duceja z maršalom Göringom

Po povratku s Sicilije se je sestal Göring tudi s šefom glavnega stana

Rim, 4. febr. s. Maršal Göring, ki se je, kakor je bilo že objavljeno, 2. februarja vrnil s Sicilije v Rim, je večer jutraj obiskal Pijemontskega princa, nato je maršal Göring sprejel šefa glavnega stana generala grofa Cavallera in se je z njim razgovarjal o vprašanjih skupnega vojskega interesa. Popoldne dne 2. t. m. se je maršala sprejel Duce v avdienci. Maršal se je z Ducejem ponovno dolgo razgovarjal.

Budimpešta, 4. febr. s. Vsi listi objavljajo na vidnih mestih in s poudarkom vest o raz-

govorih maršala Göringa z Ducejem. Sestanek med neposrednim sodelavcem Hitlerjem in Ducejem, piše »Pesti Ujsag«, bo še spopolnil in ojačil orožje, ki bo prineslo zmago silam osi. Anglosaška propaganda strelja tudi to pot v prazno ter se udaja najbolj fantastičnim domnevam glede razlogov tega sestanka. Gotovo je, da bi moral anglosaški tisk enkrat za vselej vedeti, da razgovorom med šefi sil osi sledi odločitve za dosego zmage.

Nemško vojno poročilo

Odbiti napadi pri Taganrogu — Sovjetske letalske izgube Borba proti sovražni plovbi

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 3. febr. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

V raznih oddelkih vzhodnega bojišča, posebno pa severovzhodno od Taganroga, so bili sovjetski napadi odbiti, pri čemer je imel nasprotnik velike izgube. Na drugih mestih so nemške čete pri svojih napadih dosegle krajevne uspehe kljub trdnostnemu sovražnemu odporu in neugodnim snežnim razmeram. Sovjetske letalske sile so izgubile 23 letal v letalskih spopadih in pri napadih na letališča; nemške niso imele nikakih izgub.

Pred južnovzhodno obalo Anglije so bojna letala potopila 3 tovorne ladje, s skupno 10.000 br. reg. tonami, ki so plule v zaščitenih konvojih, ter stražna ladjo. Nadaljnja večja tovarna ladja je bila hudo zadržana. Pri svojih izvidniških poletih so letalske sile podnevi v dobrih učinkom bombardirale neko industrijsko napravo ob vzhodni obali Škotske.

V Cirenaiki je bil umikajoči se sovražnik znova prisiljen k borbi in porazen. Utrpel je izgube in materialno škodo. Nemške bojne letalske sile so pri napadih na letališča, pristanišče in druge vojaške naprave na otoku Malti z bombami težkega kalibra zadele tudi neko delavnico streliva in torpedov.

Na zapadu so nemški lovič večerj nad obalo zasedenega ozemlja sestrelili 3 angleška letala.

Borba proti sovražni oskrbovalni plovbi se je v januarju nadaljevala z dobrim uspehom na raznih morjih. Vojna mornarica in letalske sile so v januarju potopile 63 trgovskih ladij s skupno 400.600 br. reg. tonami. Samo podmorniške sile so potopile 56 ladij s 367.000 br. reg. tonami. Britanska vojna mornarica je izgubila v istem času v borbi z ladjami nemške vojske mornarice 3 rušilce, 1 podmornico in 1 brzi čoln. Razen tega so bili z bombami ali torpedi hudo poškodovani 1 križarka, 4 rušilci, 1 podmornica, 1 minolovec in 1 stražna ladja kakor tudi 28 trgovskih ladij. Sovjetske izgube v teh podatkih niso zaobsežene.

Odbiti napadi

Berlin, 4. febr. s. Kakor se doznava z vojaškega vira, so nemške čete zopet zavrnile v severnem odseku vzhodne fronte dne 1. februarja več boljševiških krajevnih napadov. Na neki točki so Sovjeti pričeli s silno akcijo, da bi zavzeli dva kraja. Pričešči z napadi ob zori so boljševiki do popoldneva nadaljevali z napadi v zaporednih valovih in so imeli izredno številne mrtve, dokler niso bili prisiljeni k umiku. V nekem drugem predelu tega odseka so pričeli boljševiki v temi in ob izredno slabih vremenskih prilikah z dvema silnimi napadoma na nemške črte. Toda tudi ta so se morali umakniti, ne da bi dosegli

kaj uspeha ter so pustili na terenu številne mrtve in ranjene.

Finski odsek

Helsinki, 4. febr. s. Včerajšnje poročilo glavnega stana o položaju v zadnjih 24 urah:

Na fronti Karelijske ožine živahen topovski zaporni ogenj z obeh strani. Nase topništvo in težko pehotno orožje je z uničevalnimi učinki zadelo defenzivna gnezda in sovražne utrdbice. Neka naša patrrola, ki je vdrila v sovjetske črte, je tam uničila velik bunker in pokončala posadko. Veliki sovjetski izvidniški oddelki so bili odbiti od naših položajev.

Na fronti Saira na nekaterih točkah živahno topniško in delovanje patrol. Izjavljali se je napad neke sovražne stotnije.

Na fronti Vzhodne Karelije so na polročju Oneskoga jezera naše čete razpršile napadajočo sovražno stotnijo in ji zadale hude izgube.

Na področju Povenkse in Majesekaje je prišlo do obojestranskega topniškega streljanja. Takoj so se izjavili polkusi za napad s strani dveh sovjetskih oddelkov. V severnem odseku te fronte živahno delovanje topništva. Specialno finsko topništvo je uničilo utrdbice in zaklonišča sovjetskih čet.

Sovjetske namere

Bukarešta, 4. febr. s. Ravnatelj »Cuventul« opozarja v uvolniku na sovjetske namere po prodoru proti Črniemu morju. Po navajanju številnih ruskih piscev kakor Dostojevskega in drugih kot dokaz sovjetsko-imperialistične tendence proti jugu in Carigradu zaključuje članek, da je panslovanška ideja še vedno živa v Rusiji in da predstavlja oviro za njen pohod Rumunija, ki se ob strani osnih vojsk bori proti boljševikom.

Obnova Ukrajine

Varšava, 4. febr. s. Ukrajinski tisk poroča, da se organizatorično delo na zasednem ukrajinskem ozemlju brez počitka nadaljuje kljub izredno hudi zimi. Mironost prebivalstva je jasen dokaz zaupanja v neporušljivost nemške in zavezniške fronte. Generalni komisar Volinje in Podolje, ki se razširja od Pinska do Podolska, daje zgled plodnega dela nemške organizacije, katerega krepko podpira domače ukrajinsko prebivalstvo. Vsako mesto in vsaka vas na deželi ima vodilna središča, ki so odvisna od Brest Litovska, kjer je sedež komisarjata. Poljedelstvo in industrijsko delo povsod napreduje. Enak je položaj na bolj vzhodnem ukrajinskem ozemlju.

Inseriraj v „Slov. Narod“

Pobuda za ureditev družinskih vrtov

Po zgledu večjih zapadnoevropskih mest naj bi se sedanje zanimanje meščanov za obdelovanje zemlje izkoristilo za dosego trajnejših gospodarskih in socialno-vzgojnih smotrov

Ljubljana, 4. februarja

Razmere so lani nenadoma sprožile plaz zanimanja za obdelovanje zemlje in vrtov. Meščani, čeprav morda kmečki sinovi in hčere, ki so že davno izgubili vsak stik z zemljo in njenim blagodejnim vplivom, so naenkrat spoznali, da je velik del njihove rešitve v majhnem kosu zemlje, kjer je mogoče posaditi malo krompirja, malo fižola, zelenjave in drugega. V nekaj dneh je bila razdeljena vsa razpoložljiva zemlja in najeli bi jo bili, če bi jo nekateri lastniki ne zahtevali previsoke zakupnine. Mik zemlje je bil tem močnejši, ker se je obotavljajočim prigarjalo, da zlasti celine ni treba prvo leto gnojiti, da torej zemlja zaenkrat nič ne zahteva, kakor le obdelavo in seme.

Gmotni interesi vrtnarjev

Letos so razmere najmanj tako zahtevne in nedvomno bo vsak, ki se je že lani lotil obdelovanja svoje parcele, nadaljeval še z večjo vneto. Toda letos bo treba vložiti že prvo obratno glavico: zemlja nam bo jeseni obilno vrnila le, če ji bomo izdatno gnojili, če jo bomo pravilno obdelovali, če ji bomo preskrbeli dobrega, zdravega semena itd. Založit bo treba večjo vsoto, ki se njene obresti ne bodo povrnila vse takoj v prvem letu, pač pa bo nekaj še ostalo v zemlji kot prihranek, kot trajna naložba. Ta se bo združila z glavico, ki jo bomo vložili naslednje leto.

Tako so in bodo interesi vrtnarjev vedno bolj povezani z obdelovano zemljo, vzeto v zakup. Večina bo stremela za tem, da jim lastnik ne odpove zakupa nenadoma in tako odnese pred nosom izboljšano in zaradi tega rodnejšo zemljo. Zato bo vsak, ki se loti obdelovanja zemlje, hotel skleniti dogovor, ki mu bo jamčil daljšo skupno dobo in daljši odpovedni rod.

Socialno-vzgojni vplivi

Sedanje zanimanje za zemljo pa bo imelo svoje posledice celo še v času, ko bodo težavne razmere že davno mimo. Pa tudi ko bi ne bilo temu tako, ga je treba izkoristiti v trajnejše svrhe v zavesti, da se iz stikov ljudi z zemljo more roditi le nekaj dobrega, socialno in vzgojno koristnega. V mestnih ljudeh je treba znova zbuditi pod vplivom vsakdanjih razmer meščanskega življenja že odmirajoči občutek neogibne povezanosti človeka s svojo rodno grudo. Mnogih socialnih nasprotovanj bi ne bilo, ko bi se stanovni med seboj poznali, ko bi na svoji koži občutili tegobe drugega. Stik meščana z zemljo nam je v tem oziru lahko izredno dragocen in moralni bo ga negovati z vsemi sredstvi.

Pri nas smo doslej živeli v izrazitem agrarnem okolju in nas k takim akcijam gospodarske razmere same še niso silele. Sedaj pa, ko smo prisiljeni, da izčrpamo iz naše zemlje vse, kar nam le more dati in ko se je Ljubljana že toliko razvila, da so mnogi meščani brez vrtov, je treba podzaviti vsako pobudo, ki gre v tej smeri. Zanimanje in veselje za obdelovanje zemlje in vrtov naj vzdrži tudi po popustitvi sedanjih težavnih okoliščin.

Začetki družinskih vrtov

Te ugotovitve in tri smotri niso novi; vsaj delno so novi v našem okolju, čeprav so jih dalekovidnejši močje že pred leti skušali uresničiti. Že pred svetovno vojno 1914 do 1918 so se v zapadnoevropskih državah porodila stremeljenja, da bi se pred vratmi velikih, industrijskih in uradnih mest ustvarile posebne naselbine vrtov, lahko dostopne in primerno urejene, ki bi bile na razpolago zanimancem. Pobuda je bila zdrava in iz nje se je razvil po prejšnji svetovni vojni velik pokret, ki je našel zagovornike in zastopnike po vsej kulturni Evropi.

Na zadnjem obnem zboru podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva Ljubljana je urednik »Sadjarja in vrtnarja« inž. Ciril Jeglič sprožil pobudo, da bi se agilna podružnica zavzela zato, da bi bili tudi v Ljubljani sedaj urejeni družinski vrtovi: po zgledu primerov v zapadnoevropskih državah. Mislil je naletela na splošno odobravanje pri navzočih zborovalcih in pričakovati smemo, da ji bo v bližnji bodočnosti sledila še prva akcija v tej smeri.

Kaj so prav za prav družinski vrtovi?

Na kratko smo njih bistvo že označili, ko smo dejali, da gre za načrtne naselbine

vrtov, torej samostojne naprave, ki niso v nobeni zvezi s stanovanjem, kakor je bilo to pri nas doslej. Meščani, ki nima obenem s stanovanjem najetega tudi vrta, pa si ga želi, sklene z lastnico, ki je največkrat mestna občina, najemno pogodbo in postane najemnik vrta ne glede na svoje stanovanje. Ker se sklepajo take pogodbe za daljšo dobo, mu je zjamčeno, da ga ne bo nihče nenadoma preganil in lahko zato vložiti v zemljo vse svoj trud in tvega vse stroške, ki so potrebni za izboljšanje zemlje.

Vrtno naselbino so se drugod že zelo razvile. Ker so v ta namen večinoma določene večje parcele že v mestnih regulacijskih načrtih, so sčasoma nastale estetsko, praktično in arhitektonsko izredno prijetno urejene naprave, ki so priljubljene kakor pri nas parki.

Smotri vrtnarskih pokretov

V zvezi s tem je treba spregovoriti tudi o smotirih vrtnarskega pokreta v posameznih evropskih državah. Smotri so glede na različno gospodarsko strukturo posameznih dežel delno različni. Pri državah z močno industrijo, kakor v Nemčiji, Angliji in Franciji so vrtnarski pokret pospeševali predvsem socialni vzroki in je iz njih pokret tudi izšel. Tako v Nemčiji kakor v Franciji je vrtnarski pokret bil naglašen zlasti kot družinska vez. V Nemčiji so v prvih začetkih odločevali tudi vzgojni momenti. Ves nemški vrtnarski pokret ima svoje izhodišče na Saškem. Tamkaj je nastalo tako imenovano Schreberjevo gibanje, ki je težilo k ureditvi vrtov, da bi se na njih zaposlila meščanska mladina. Kasneje, ko se je močno občutilo pomanjkanje stanovanj v večjih mestih, je bila za malo delavsko družino prava sreča, če je mogla dobiti v najem kos zemlje v vrtnarski koloniji, kjer si v vrtu uti lahko vsaj v poletnih mesecih pripravila zaslonno stanovanje. Pobuda za vrtnarski pokret v Angliji je bila popolnoma gospodarskega značaja in šele kasneje se je začelo misliti tudi na urbanistične in estetične probleme, ki so z njimi v zvezi. V vseh drugih

deželah, z izjemo na Skandinavskem, so ureditve družinskih vrtov, šele pridobile 20. stoletja.

Družinski vrtovi v Italiji

Zanimanje za vrtove je bilo vedno znano tudi med prebivalstvom velikih italijanskih mest, vendar se je do najnovejšega časa v Italiji predvsem gojil sistem, kjer je bil najem vrta povezan z najemom stanovanja. Pokret za ustanavljanje samostojnih vrtnih naselbin je zato šele v začetnem razvoju, nedvomno pa ga bodo sedanje razmere ugodno pospešile. Za vrtnarstvo se v Italiji predvsem zanima »Dopolavoro«, ki vzpodbuja k obdelovanju zemlje, pripravljajo vrtov zlasti delavstvo in vse delavske sloje. Vrtnarsko gibanje je tesno povezano z gibanjem za rebo malih živali in svilorejstvom. Zlasti se je v tem izkazal Dopolavoro železničarjev.

Zgodovinsko zanimivo je, da je Margherita Sarfatti že l. 1914 v Milanu ustanovila neke vrste društvo malih vrtnarjev, ki so dobili ob občin in javnih oblastev v zakup večje kose zemlje v bližini mesta. Podobna stremeljenja so se skušala uveljaviti tudi v drugih italijanskih mestih, med drugim tudi v prestolnici v okraju S. Lorenzo, kjer je nastala pomembna naselbina družinskih vrtov, ki so jo urejali in gojili delavci.

Družinski vrtovi so potrebni tudi Ljubljani

Vzroki za pobudo, da bi se uredili družinski vrtovi tudi v Ljubljani, so tehtni, kakor smo na dveh primerih pokazali že v uvodu. Izkušnje drugod pa so tako obsežne in dragocene, da so nam lahko jasen napotek, da bi z njimi pridobili veliko gospodarsko in socialno napravo. Ker pa so z njimi združena še nekatera vprašanja se bomo ob priložnosti povrnili k njim. Vsekakor menimo, da je bila pobuda sprožena ob pravem času in da bo nedvomno našla, kakor je podoben predlog že pred leti, razumevanje pri naši mestni občini.

Vračanje pokvarjenega racioniranega blaga dobaviteljem po trgovcih na drobno

Ljubljana, 4. februarja

Dogaja se, da so trgovine na drobno prisiljene vrniti dobaviteljem blago, ki jim je dospelo v pokvarjenem stanju ali pa drugače ne odgovarja naročilu. Ob pogledu na najpogostejše primere se odreja, da se je glede predmetnih vrtil treba držati sledečih norm:

1) Če se vrača pokvarjeno ali kakorkoli naročilo neodgovarjajoče blago z dogovorom, da nabavljajoča tvrdka dobi ob dobavitelja v zameno enako množino primerne blaga, potem naj nabavljajoča tvrdka sporoči vračilo blaga Trgovinsko-industrijski zbornici z natančnimi podatki postavke tabele A, v katero blago spada, množino posameznega in celokupnega števila točk.

Ravnokar naj sporoči nabavljajoča tvrdka Trgovinsko-industrijski zbornici, ko prejme v zameno zahtevano blago, izvršitev zamene in pri tem naj zopet navede natančno blagovno postavko, količino in posamezno in celokupno število točk.

Tudi dobavitelj (proizvajalec ali trgovec na debelo) mora tako ob prejemu vrtnega pokvarjenega blaga, kakor tudi ob odposiljavi (ali izročitvi) v zameno danega primerne blaga vpsolati Trg. ind. zbornici podobni obvestili.

2) Če pa nabavitelj vrača dobavitelju pokvarjeno ali kakorkoli naročilo neodgovarjajoče blago, ne da bi nabavitelj mogel dobiti ob dobavitelja istotakšno količino svoječasemu naročilu odgovarjajoče blago tedaj naj nabavitelj sporoči Trg. ind. zbornici, da je vrnil pokvarjeno blago z vsemi pod točko 1) navedenimi podatki in Trg. ind. zbornica bo poskrbela za to, da nabavitelj dobi bon za dvig s tolikimi točkami kolikor jih znaša vrnjeno blago.

Dobavitelj (proizvajalec ali trgovec na debelo) naj vrnjeno blago v prejemni knjigi vključi kot prejem in Trg. ind. zbornica obvesti na način, kakor je določeno pod toč. 1).

Tako dobavitelj, kakor tudi nabavitelj morajo vpsoljati zahtevana poročila priporočeno.

S pozivom na določila za porazdeljevanje racioniranih izdelanih tkanin in oblačilnih in obutvenih predmetov, izdana od Visokega komisariata (Sl. l. št. 512/90-41) se natančneje določa, da morajo proizvajalci (industriji in obrtniki), trgovci na debelo, konfekcijske izdelovalnice, ki ne prodajajo blaga običajno, vpsolati Comcorditu, Roma, Corso d'Italia 11, v prepišu pa Vis. komisariatu v prvih petih dneh vsakega meseca podatke o svojih zalozah racioniranih proizvodov ob koncu preteklega meseca, kakor so razvidni iz njihovih prejemnih in oddajnih knjig z osumnimi števili, ki se nanašajo na prejem in oddajo njihovih proizvodov v teku meseca.

Primer, ki ga daje priloženi vzorec, kaže jasno, kako naj se ravna obvezanci ob vpsoljavi podatkov, ki jih Comcordit zahteva, nanašajoč se na mesec januar 1942-XX.

Oboje, okrožnico in prilogo, morajo Trg. ind. zbornica kakor tudi strokovne organizacije priobčiti zainteresovanim podjetjem, pravčasno in z vsemi sredstvi, ki jih imajo na razpolago.

Za Visokega komisariata načelnik VIII. oddelka

Iz Trebnjega

— Živilske nakaznice. Osebnostne živilske nakaznice za prebivalstvo vasi Trebnje po prehranjevalni urad izdajal 4. t. m. Ugovore radi morebitnih nepravilnosti, pomanjkljivosti v številu ali pa v obliki kart sprejema urad do 10. t. m. Cim stranka prejme živilsko nakaznico, naj jo predloži svojemu mesarju v svrhu žigosanja in vpisa v novo knjigo odjemalcev. Kdor kart do 5. t. m. ne bo dal po mesarju žigosati, ne bo imel sklopi vse leto pravice do nakupa mesa.

— Osebnostne izkaznice. Po odredbi Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino morajo imeti vsi moški od 15. do 50. leta starosti osebne izkaznice. Izkaznice bo izdala občina na predpisnem vzorcu proti odškodnini 1 Lire za komad. Prebivalstvo si mora takoj preskrbeti 3 enake fotografije.

— Sojuje s svojimi razumnimi očmi, kakor da ga hoče vprašati, kaj pomeni vse to. Kar je nekaj spreletelo komisarja. Ogle dal si je papigo ob bliže in nekaj časa je stal sklonjen nad kletko. Potem se je opet vzravnil in zažvižgal skozi zobe. Zdelo se je, da je odkril nekaj važnega in razveseljevala. Zamišljeno je zrl na papigo, potem je pa telefoniral dr. Mohrihu:

— Ali imate čas, gospod doktor? Popoldne ob treh pridem po vas. Odpeljeva se h gospe Schmitt Da, mislim, da vas bom lahko presenetil.

Komisar je takoj sedel v svoj avto in se odpeljal k pitčarju. Zdelo se je, da ni našel, kar je iskal, ker je zavil še v drugo in tretjo trgovino, kjer so prodajali ptice. Točno ob treh je bil pri zdravniku. Kmalu sta se zglasila pri gospe Schmitt.

Komisar je prošil gospodino Horsing, naj takoj pokliče vso služkinjo. Presenečeno ga je pogledala, vendar je pa izpolnila njegovo željo.

— Poklical sem vas, — je dejal naglašujoč vsak zlog, — ker sem prišel do spoznanja, da je napadel gospo Schmittovo nekdo izmed vas.

Grobna tišina je sledila tem besedam in oči vseh so bile uprte v mrki obraz komisarja, ki je po kratkem razmišljanju nadaljeval:

— Do tega zaključka sem prišel zato, ker je izgnila papiga, ki je po mojem mnenju važna priča.

— Toda gospod komisar! — je vzkliznila gospodina Horsing in ga prestrašeno pogledala. — Saj sem jo vendar sama prinesla k vam na dom.

— Seveda, — je odgovoril komisar smeje. — Toda to ni bil Coll in uboga papiga je bila povrhu še zastrupljena. Prosim, no-

je, in sicer doprta slika brez klobuka. Vse dosedaj izdane izkaznice ne veljajo več.

— Nagrada za setev žita. Že svoj čas je bilo objavljeno, da se bodo izplačevale nagrade za setev pšenice, rži, ječmena, ali soršice v kolikor bo imel kdo več kakor 1 ha posejanih njiv. Ta odredba se pa sedaj dopolnjuje in imajo pravico do nagrade tudi tisti kmetovalci, ki so posejali manj kakor 1 ha njiv. Za nagrado se je treba prijaviti pri občini.

— Narodnikom! Vse naše številne narodnike v Trebnjem in v okolici prosimo, da takoj prve dni meseca poravnajo narodnike in obenem plačajo tudi morebitne zaostanke. Listu, ki je v kraju tako razširjen in ki prinaša iz kraja vse najvažnejše vesti in objave se oddolžite le s točnim plačevanjem narodnine!

Poročilo italijanskim učiteljem

Ljubljana, 3. februarja

Po odredbi zveznega poveljnika je imel zvezni podpoveljnik 30. januarja t. l. ob 18 poročilo voditeljem GILLA v šolah. Najprej je prikazal dosežanje etape zveznega poveljstva in izvršeno delo nato pa je razvil harmoničen program tečajev in manifestacij, ki naj se izvrše prihodnje mesece v sodelovanju s šolo, in sicer: zvezni tečaj telesne vzgoje, mladinske športne tekme, tečaj zborovskega petja za srednje in meščanske šole, tečaj italijanskega jezika za člane, tečaj za aspirante na mesta podpoveljnika pri Balili, avantgardisti ter malih in mladih Italijankah tečaj ritmike in domaćega gospodinjstva, govorniki in recitatorski tečaj, tečaj nagel pomoči in tečaj keramičnega slikanja. Glede vsakega posameznega tečaja je zvezni podpoveljnik dal smernice za njih izvršitev. Končno je prikazal voditeljem delo, ki ga morajo izvršiti pri izvedbi organizacije vsakega delovanja GILLA. Poročilo se je začelo in se zaključilo s pozdravom Duceju.

Lutkovna predstava GILL-a

Ljubljana 3. februarja

V soboto ob 3. popoldne je bila v prireditvi GILLA v beli dvorani hotela Union prva lutkovna predstava slovenske humoristične zgodbe »Miškolina«, katere glavni junaki so člani misije družine. Predstava sta se udeležila tudi zvezni podpoveljnik in zvezni nadzornik.

Vsebinska igrice je zelo ljubka. Kaže nam razumno in živahno Miško, ki je zaradi svoje bistroumnosti začela hoditi v šolo, kjer se je v kratkem času naučila lenih stvari in prokosiла vse svoje tovariše. Naposled se poroči s Mišo in predstava se zaključuje z banketom na čast novoporočenecema.

Prve predstave te igrice se je v celoti udeležila deca iz Sp. Siske, Most Bežigrada in Trnovega. Otroci so bili s predstavo zelo zadovoljni in polni navdušenja od začetka do konca.

Kam se hodijo Ljubljanci smučat

Ljubljana, 4. februarja

Nekdo, ki se ne hodi nikamor smučat, ker še ne zna stati na smučkah, pravi, da je Polzevo zaradi velike reklame najbolj znano, vendar pa tam smučanje ni zdaj kaj posebnega, ker je sneg brez vsake podlage, ker je bil hitro zvožen. V nedeljo in na Svecnico je na Polzevem zopet kar mr. goleto smučarjev, ki so imeli naravnost iz vrstno smuko. Takega snega, kakor je zopet povsod orez izjeme za smuko, že dolgo ni bilo v nižinah. Smučarji poznajo tak sneg samo v planinah, pa še to redko. Zvozniki ga skoraj sploh ni mogoče, ker ga je preveč. Tudi tam, kjer smuča dan za dnem množica smučarjev, je snega za smuko ob tem vremenu izobren.

Letos namreč južnega snega sploh še nismo imeli. Zapadel je suh sneg, ki se je dobro vlekel, da je zdaj snežna odeja povsod gosta in da smučke do zemlje nikjer ne pridejo. Celo na Rožniku, kamor se hodi Ljubljanci smučati sleherni dan, se le tu pa tam s kristjani pregledali smučno odejo, da se vidi nekaj krtin. To je pa le na najbolj strmih krajih in še tam je zdaj zapadel nov sneg, tako da preveč zvoženega sploh nikjer ni. Na Gradišču nad Višnjo goro so že davno odkrili smučač. Gradišče ima pa v primeri s Polzevim to slabo stran, da leži proti jugu in zato tam sneg mnogo prej skopni, kakor na Polzevem ali pa se ga sonce preveč prvine. Seveda je pa zdaj smuka tudi tam izvrstna. V splošnem pa naj bi veljalo načelo: tudi v reklamni objektivnosti!

čem vas dolžiti, kdo ve, kdo je to storil, samo — dotični se je zmotil, kajti Colla sem takoj prvi dan zamenjal z drugo papigo. Hotel sem naravnost k cilju.

Zopet je sledila grobna tišina, a komisar je nadaljeval: Coll si je že zopet opomogel. Zdal pa napravim poskus. Pristopi: stopijo po vrsti h kletki. Cim se približa zločinec, pokaže papiga s »rditim vresčanjem svoj odpor, kakor bi storila v takih okoliščinah vsaka normalna žival. Prosim torej!

Zadnje besede so veljale soferju, ki je v vidni zadregi stopil h kletki, papiga ga je brezbržno opazovala. Tudi ob pogledu na soferju sledečo kuharico se ni prav nič razburila. Ostala je mirna tudi, ki je stopil h kletki vrtnar.

— Zdal pa poskusiti vi, gospodična Horsing, — je dejal komisar končno.

V splošno presenečenje je pa ostala hišna pomočnica na svojem mestu kakor vkopana in s srditimi pogledi je ošinila komisarja. Tresla se je in vse je kazalo, da se bo vsak čas onesvestila.

— Vi ste zločinka, gospodična Horsing, — je dejal komisar.

Trdo so padle komisarjeve besede v tišino, potem je pa hišna pomočnica zastokala, se skrušila in v polni meri priznala svoj zločin.

Na povratku je dejal dr. Mohrihu: — Sreča namu, da ste pravčasno vzeli seboj papigo, Schott. To ste napravili imenitno.

— Neumnost, — se je zasmejal Schott. — Papige tistega dne sploh nisem mogel zamenjati, ker nisem imel nobene druge pri sebi. Šele danes sem kupil nadomestka za Colla. Vse drugo je bila zvijača. Gospodična Horsing je po neumnosti odstranila pravo papigo šele, ko sem jo prosil, naj jo prinese k meni.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Sreda, 4. februarja; Andrej Corsini

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Vrtoglavlava
Kino Sloga: V sinje vavave
Kino Union: Nedožna ali kriva
Umetnostna razstava slikarjev Nandeta in Draga Vidmarja v galeriji Obersnel na Gosposvetski cesti
Sadjarska in vrtnarska podružnica Ljubljana I., predavanje mest. vrt. asist. Franca Pirnata o nadaljnjem spomladanskem delu v zelenjadnem vrtu, posebno o presajanju sadik iz tople in mrzle grede na prosto, o setvi zelenjave na prostem in o oskrbovanju in zalivanju zelenjavnih setev ob 18. v kemijski predavalnici na I. drž. realni gimnaziji v Vegovi ulici

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahrenovec, Kongresni trg 12, Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Dr. Vladimir Foerster umrl

Ljubljana 4. februarja

V Ljubljani je umrl dr. Vladimir Foerster, višji sodni svetnik in pok. brat znamenitega klavirskega virtuozu pok. Antona Foersterja in brat inž. Jaroslava Foersterja, profesorja ljubljanske univerze. Dr. Vladimir Foerster je bil po rodu Čeh in se je rodil 17. V. 1868 v Pcheryu na Češkem. Njegov oče se je preselil v Ljubljano in se je udeleževal kot kapelnik. Vladimir je študiral gimnazijo v Ljubljani, pravne študije je pa končal na Dunaju. Potem se je vrnil v Ljubljano in je bil zaposlen kot koncipient pri dr. Storu in dr. Mundt. Odvetniški izpit je položil v Gradcu, od koder se je vrnil v Ljubljano. Nekaj časa je služboval pri deželni vlad kot koncipist na kar je prestopil v sodno službo. V Ljubljani je služboval kot sodnik, na kar se je preselil v Metliko, kjer je služboval kot starešina sodišča. Končno je služboval v Novem mestu kot sodni svetnik in pred vpokojitvijo višji sodni svetnik. Vpokojen je bil leta 1934. Ko se je preselil v Ljubljano, Zivel je pri svoji sestri gos. Ljudmili Mančevci. Med svojimi tovariši je užival velik ugled in spoštovanje so ga številni prijatelji in znanci Foersterjeve rodbine.

Pogreb bo jutri ob 16. z Zal, kapelica Sv. Jožefa na pokopališču k Sv. Križu. Pokojniku časten spomin, ugledni rodbini ob težki izgubi naše iskreno sožalje.

Dogoni klavne živine in prašičev

Ljubljana, 4. februarja

Prehranjevalni zavod Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino priredi v prihodnjem tednu te-le dogone za klavno živino:

- Dne 9. februarja 1942 v Ormožlju za govedo in prašiče.
- Dne 10. februarja 1942 v Novem mestu za govedo in prašiče.
- Dne 10. februarja 1942 v Vel. Laščah za govedo in prašiče.
- Dne 11. februarja 1942 v Ljubljani za govedo in prašiče.
- Dne 11. februarja 1942 na Raketu za govedo in prašiče.

Naše gledališče

DRAMA

Sreda, 4. febr.: ob 17.: Voda. Red B
Cetrtek, 5. febr.: ob 17.: Lepa pustolovščina. Red Cetrtek

Abonenti reda B bodo imeli danes ob 17. uri predstavo Vomburgarjeve tridejanke »Voda«. To je zabavna, satirična komedija z vesoljerno potezo. Junak komedije je vsa vas; dejanje se plete okrog gradnje novega vodovoda. Dramatik je ožigosal in igri na vesel način človeške slabosti kot so: ničurnost, častilopleje, trma itd.

OPERA

Sreda, 4. febr.: ob 17.: Madame Butterfly. Red Sreda
Cetrtek, 5. febr.: ob 17.: Don Pasquale. Premiera. Red Premierski

Abonenti reda Sreda bodo imeli danes ob 17. uri predstavo Puccinjeve opere »Madame Butterfly«. Peli bodo: Heybalova, Kogejava, Franci, Janko, Sladoljev, Dolničar, Lupša, Poličeva, Gregorin in Škabar.

Red Premierski bo imel v Cetrtek ob 17. uri prvo letošnjo uprizoritev Donizettijeve opere »Don Pasquale«. Peli bodo: Don Pasquale — Betetto, Malatesta — Janko, Ernesta — Mančevski, Norino — Ivančičeva, notarja — Jelnicar, Novi prevod in muzikalno vodstvo Stritof, režiser Primožič, inscenator ing. Franz.

Otroci, ki sodelujejo v Leharjevi mladinski opereti »Indija Koromandinska«, bodo imeli skušnjo v nedeljo ob 10.30 v Operi. Udeležba je obvezna.

Ravnateljstvo Opere prosi, naj se javijo vsi statisti, ki so sodelovali v »Aldi« v petek ob 12. uri v Operi.

Radio Ljubljana

V CETRTEK, 5. FEBRUARJA 1942-XX.

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Opera glasba, v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijanski. 12.45: Avgust Stanko solo na harmoniko. 12.40: Koncert violončelista g. Selmi. 13: Napoved časa, poročila v italijanski. 13.15: Komunikacija glavne stana Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Orkestralna glasba pod vodstvom Arlandija. 14: Poročila v italijanski. 14.15: R. Zandonajeva skladbe pod vodstvom Autora. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Koncert violinista Jana Slaisa, pri klavirju Janko Ravnik. 17.45: Lahka glasba. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Komorna glasba. 20: Napoved časa: poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.40: Simfonični koncert pod vodstvom Collona. 21.40: Ljubljanski radijski orkester pod vodstvom D. M. Sijanca: orkestralna glasba. 22.20: Mali orkester Bolana Adamčiča. 22.45: Poročila v italijanski.

Papiga jo je izdala

— Ta roparski napad, — je dejal komisar Schott, potem ko je bil končal preiskavo, — je bil očitno namenjen dragoceni biserni ogrlici, ki jo je gospa Schmitt navadno nosila. Stara dama je sedela obrnjena s hrbtom proti vratom, napadalec je stopil po prstih za njen stol in ji zamašil usta z robcem, prepojenim z nekim mamilom. — Komisar se je vprašujoče ozrl po sobi in nadaljeval: — Zato gospa Schmitt tudi ne more ničesar povedati o napadu in napadalcu, čeprav se k sreči zopet počuti dobro. Edina priča je tale papiga. Zamišljeno je komisar opazoval svojo papigo, čepečo v kotu velike bele kletke.

— Ali mi ni bilo rečeno, da zna ta papiga zelo dobro govoriti?

— Da, — je pritrdila služkinja. — Coll je govorila zelo dobro. Po napadu pa ne govori več. Morala se je silno prestrašiti.

Komisar Schott je pokimal z glavo. — Papiga je videla morda vse, videla je, kako je napadalec vstopil, se priljatil do stola in opravil svoje zločinsko delo. Če bi nam mogla vse to povedati, bi bila stvar kaj enostavna.

Potem, ko so bile zabeležene na protokol še nekatere izpovedne slu

Cene parcel nekdanj in dandanes

Ob koncu prejšnjega stoletja stavbne parcele v Ljubljani niso bile cenejše kakor dandanes

Ljubljana, 4. februarja.

Dandanes se zde stavbna zemljišča precej draga. Če pa presojamo cene zemljišč glede na cene raznega blaga ali le življenjskih potrebščin, se nam šele pokaže, ali so zemljišča draga ali ne. Razumljivo je, da se cene zemljišč ravna po znanem zakonu o ponudbi in povpraševanju: ko je večje povpraševanje po zemljiščih, so dražja. Pri tem pa moramo tudi upoštevati, da so zemljišča pogosto zelo draga, čeprav niso posebej povpraševanja po njih. Cene zemljišč v mestih je mogoče do neke mere držati na večji višini umetno.

Spekulacije, ki niso spekulacije

V mestih nekateri lastniki stavbnih zemljišč čakajo dolga leta, da bi se zemljišča podražila; zato jim nečejo prodati, včasih niti ne, čeprav jim kupci ponujajo mnogo višje cene od »dnevnih cen«. To je neke vrste spekulacija, ki je pa vendar ne smemo imenovati tako. Za spekulacijo namreč ne velja, če lastnik neče prodati zemljišča, če pričakuje, da ga bo lahko prodal dražje kdaj pozneje. Nihče ne more zahtevati od njega odgovora, zakaj zemljišče neče prodati in zakaj ga neče zadržati sam. Nihče ga tudi ne sme dolžiti, da čaka le na višje cene. Lastniki zemljišč se lahko izgovarjajo, da zemljišča nečejo prodati, ker je najboljša naložba, če je denar naložen v zemlji. Pravijo, da se vrednost zemljišč mnogo manj spreminja kakor denarja.

Spekulacije z zemljišči

Lahko pa govorimo seveda tudi o očitni spekulaciji z zemljišči. Tako se včasih podraže zemljišča že noč v ulicah, ki se pred regulacijo. Prav zaradi tega je bilo pri nas odloženih že precej regulacijskih del. Včasih zaradi izredne podražitve za zidanih ali nezidanih zemljišč ne morejo izravnavati stavbene erte in ne razširiti cestišča. V nekaterih ulicah zidajo velika, zelo draga poslopja v stari stavbni črti, ne da bi upoštevali potrebe sodobnega prometa. Hišni lastniki se včasih upirajo prepustiti del parcele za cesto ali hodnik, ko namestijo zidati, ter branijo tako trdovratno vsako ped svoje zemlje, da raje ne zidajo kakor da bi žrtvovali tudi nekaj decimetrov zemljišča. Občini pa seveda ne more biti vseeno, ali je stavbna delavnost živahna ali v zastoji, zato je izid boja med njimi in lastnikom zemljišča včasih negotov. Lastnik se zaveda, kaj je njegovo orožje

ter ga zna dobro uporabiti. Toda tudi to niso končno spekulacije z zemljišči v pravem pomenu besede. O spekulacijah govorimo, ko mislimo na prekupčevanje z zemljišči. Spekulacije z zemljišči se navadno najbolj razvijajo v posebnih časih, ko ljudje raje nalagajo denar v zemljo kakor v hranilnice. Pri nas so se začeli nenavadno živahen promet z nepremičninami 1. 1939 ob izbruhu vojne. Seveda to ni bila naša posebnost. Tudi drugje je bil tedaj promet z nepremičninami mnogo živahnejši. Mnogi so pa tudi kupovali stare hiše, ker sami tudi niso hoteli ali ne mogli zidati. Stavbne cene so se namreč namreč spremenile in stavbna podjetja niso mogla prevzemati del po stalni proračunski vsoti. Lastniki se pa tudi niso mogli odločiti za zidanje, ne da bi vedeli vsaj približno, koliko bodo znašali stroški, ko bo delo končano. Razen tega je še primanjkovalo nekaterih gradiva ali pa ni bilo zanesljivo, da ga bo mogoče dobiti. Spretni spekulanti so imeli bogato zalogo. Dohajali so tiste kupce hiš, ki so nameravali kupiti stare hiše, ker niso mogli zidati. Povpraševanje po zemljiščih in hišah je bilo veliko in spekulanti ni tvegali, če je nakupoval vsevprek. Razumljivo je, da so takšni »poklični« prekupeži navadno brez protokoliirane tvrditve, imeli boljše zveze kakor ljudje, ki so kupovali le zase, zato je bil velik del prometa z nepremičninami v rokah prekupežev. Nepremičnine so se tedaj podraževale torej tudi zaradi prekupčevanja in ne zgolj zaradi živahnega povpraševanja samega na sebi.

V središču vedno manj parcel

Razumljivo je, da vrednost zemljišč v središču rase tem bolj, čim bolj se mesto širi naven. Večje mesto, tem dražja so zemljišča v njem. Čim bolj se mesto širi, tem manjša je težnja po čim bolj gospodarni uporabi zemljišč. Zato je pa tudi vedno manj nezidanih zemljišč sredi mesta. Toda še tistih zemljišč je vedno manj napredaj. Čim bolj se podražujejo ta zemljišča, tem manj jih lastniki ponujajo. Še vedno pričakujejo, da se bodo še vsaj malo podražila. Zavedajo se, da bodo zemljišča sredi mesta vedno draga, ker središče ne more izgubiti svojega pomena in ne vrednosti. Sodiijo pa tudi, da je najbolj neprimeren čas za prodajo zemljišč prav tedaj, ko se nepremičnine najbolj podražujejo, češ, podraževanje nepremičnin pomeni lahko le izgubljanje vrednosti denarja kakor vsako

podraževanje. Prav to pa zelo ovira razvoj mesta v središču za kar nam služi kot dober primer Ljubljana. Sredi mesta ostajajo nezazidane najbolj dragocene parcele. Čim dražja je nezazidana parcela v središču, tem večja je nevarnost, da bo ostala še dolgo — nezazidana.

»Dnevna cena« zemljišč

O dnevnih cenah stavbnih zemljišč v mestu skoraj ne moremo govoriti. Cene so v eni in isti ulici, včasih v neposredni soseščini, zelo različne. Če bi bila vsi cene odvisne le od ponudbe in povpraševanja, bi bile cene nedvomno enotnejše. Na cene pa vplivajo razni posebni činitelji, ki smo jih nekateri že navedli: spekulacije, premoženjske razmere posameznih lastnikov, način regulacije posameznih ulic, lega parcel, stavbni sistem itd. Parcela z južno lego je lahko dražja od parcele, ki ni solnčna. Suho zemljišče je pogosto dražje od močvirnatega zemljišča. Stavbno zemljišče je včasih dražje tudi po sami uporabnosti; če je parcela premanjša za večje poslopje, ki bi bilo bolj donosno od manjšega, ga lastnik seveda ne more tako lahko prodati drago kakor bi ga sicer. Skratka, o dnevnih cenah parcel ne moremo govoriti. Zato je tudi težka presoja, ali je posamezno zemljišče »vredno« toliko in toliko ali ne. V splošnem pa seveda drži, da so slabše parcele sredi mesta dražje od boljših zunaj mesta. Ob prometnejših cestah so stavbne parcele nedvomno tudi dražje kakor v tesnih, manj prometnih ulicah, čeprav so nekatere ozke nepremetne ulice v samem geometričnem središču mesta.

Cene nekdanj in dandanes

Zanimiva je primerjava med cenami stavbnih zemljišč v Ljubljani nekdanj in zdaj. Pri tem moramo upoštevati, da se je središče mesta premaknilo. Če je bilo prejšnje čase v prometnem in kupčijem pogledu središče na Mestnem trgu, je v zdaj v okolici glavne pošte. Tedaj seveda zemljišča niso bila tako draga ob tedanji Dunajski cesti kakor zdaj ob našem bohotičniku. Če torej primerjamo cene zemljišč v središču nekdanj in zdaj, moramo najprej ugotoviti, kjer je bilo tedaj središče in kje je dandanes. Ko proučimo cene zemljišč v Ljubljani ob koncu prejšnjega stoletja, nas zelo preseneti, da niso bile v splošnem niti nižje od dandanašnjih, s razmeroma visokih cen. To bomo dokazali prihodnjič s posebno zgornjim primerom.

Guerzoni. Na sporedu je samo nekaj dni ter ga uprava kina prav toplo priporoča na ogled.

—lj Opera pevka gđc. Valerija Heybalova bo sodelovala na prvem koncertu Ljubljanskega komornega orkestra, ki bo v ponedeljek, dne 9. t. m. ob pol 7. uri v Veliki Filharmonični dvorani, s spremljevanjem klavirja, kar bo oskrbel pianist Bojan Adamič, bo zapela naslednje Schumannove samospeve: Posvete, Pogovor v gozdu, Tega ne morem umeti, Na mojem sreču. Ko v cvetju bil je krasn; maj, Iz mojih solz in iz starih pravljic veje. To so prekrasne pesmi, ki so po večini vzete iz raznih ciklov enega najboljših svetovnih komponistov za samospeve. Vse ostale točke koncertnega sporeda bo izvajal novi komorni orkester pod umetniškim vodstvom violinista Karla Rupla. Na koncert opozarjamo, predprodaja v Knjižarni Glasbene Matice.

—lj Violinska virtuosinja Pina Carmirelli je prvič nastopila na našem koncertnem odru meseca julija m. l. Takrat je s svojo igro vzbudila največje občudovanje pri vsej koncertni publiki, ki je bila takrat v Filharmonični dvorani. Tudi kritiko so to enostavno priznali. Eden izmed njih konstatira sledeče dr. jstvo: Gospodična Carmirelli predstavlja redko violinško reproductivno ustvarjalno, ki jo bomo radi zopet poslušali v svoji sredi. Kakor ga njena visoka nadpovprečna kvaliteta zasluzi jo je občinstvo, ki ga je na mah osvojila, že po prvih taktih, toplo dalo priznanje v priručnem navdušenju. Upamo, da nas bo že jeseni zopet obiskala. Mia n umetnici gredo iskrene čestitke. Violinski

koncert Pine Carmirelljeve bo v petek 6. t. m. ob pol 7. uri zvečer v veliki Filharmonični dvorani. Igrala bo Griega, Čajkovskega, Copola, Hubaya, Ravela, Paganinija in Casello. Predprodaja vstopnic v Knjižarni Glasbene Matice.

—lj Popolnoma nov program št. 15. od četrtka 5. februarja daje v »Veselim teatru« Zopet smo vam pripravili za uro in pol novega programa. Tokrat bodo prevladovali v našem sporedu glasbene točke. Nastopil pa bo tudi stari Ljubljani že gotovo poznan Zane z Lubiane. Predstave vsak četrtek in soboto ob 18.30, ob nedeljah pa ob 14.30, 16.30 in 18.30.

—lj Osebnostne izkaznice po odredbi Visokega Komisarja začne ljubljansko mestno poglavarstvo izdajati v najkrajšem času, in sicer jih bo prebivalstvo dobilo po posameznih okrajih najbrž v solah. Zato naj zaenkrat zaradi osebnih izkaznic nihče ne hodi na mestno poglavarstvo, temveč naj mirno čaka na nadaljnje objave in navodila v dnevnikih.

—lj Združenje trgovcev opozarja članstvo, da dobi maksimalni cenik št. 5 v pisarni Združenja trgovcev.

—lj V Vrtnarskem tečaju Sadržarske in vrtnarske podružnice Ljubljana I. predava v gredo 4. t. m. mestni vrtnarski asistent g. Pirnat Franc o nadaljnjem splošnem delu v zelenjadnem malem vrtu, posebno o presajanju sadik iz tople in mrzle grede na prsto, o setvi zelenjave na prostem in o oskrbovanju in zalivanju zelenjavnih setev. Začetek točno ob 18. (šesti) uri v kemijski predavalnici na I. drž. realni gimnaziji v Vegovi ulici. Vstop prost.

Izpolnitev registra stalnega prebivalstva dolenjskih občin

Važna objava anagrafskega urada občine Trebnje, po kateri bodo poslovali tudi anagrafski uradi ostalih občin

Trebnje, 2. februarja.

Zaradi izpolnitve registra stalnega prebivalstva občine, ki se sestavlja na podlagi podatkov ljudskega štetja, izvršenega dne 31. julija 1941, se vse prebivalstvo poziva, da si nemudoma pripravi pri svojih župnih uradih krsne liste, poročne liste in druge osebnostne dokumente, katere izdajajo župni uradi v ta namen takse prosto. Vse te dokumente bo treba pri anagrafskem uradu občine Trebnje samo pokazati, ne pa oddati. Posebno se poudarja, da so dokumenti veljavni samo z matičnim zapisom. Ne zadostuje namreč samo številka rojstnega, krsnega, poročnega lista ali drugih dokumentov, temveč mora biti na vsakem dokumentu zapisana tudi številka zvezka matične knjige ter zaporedna številka dotičnega rojca, krstnega ali poročnega v tej matični knjigi. Zato naj vsakdo v župnem uradu pove, za kaj rabi dokumente. Kdor ima svoje dokumente že v redu, mu torej ni treba iskati novih listov, oni pa, ki kakega dokumenta nimajo, jih pa dobe v dotičnem župnem uradu.

v ta namen, kot že omenjeno takse prosto! Pripominja se, da je zaradi nujnosti treba dokumente takoj prijaviti.

V prihodnjih dneh bo občinski anagrafski urad pričel s posebnimi vabilii, ki bodo v obliki dopisnic poslani strankam po pošti, klicati v urad posamezne družinske poglavarje, ki morajo ob tej priliki že prineseti s seboj zahtevane dokumente zaradi izpolnitve registra, t. j. družinskih pol in osebnih listov. Za one pa, ki bodo rojeni, poročeni ali pa, ki bodo umrli, ne bo treba predlagati več listin, ker bodo župni uradi o vsem tem občno obveščali sproti. Za one, ki bi se tej naredbi upirali ali jo omalovaževali, je predvidena stroga kazen, in sicer globa 100 do 500 lir.

V izogib strogi kazni se torej prebivalstvo poziva, da si zahtevane dokumente takoj nabavi in da se na povabilo takoj in pravočasno javi.

Prav tako je treba nemudoma prijaviti občinskemu anagrafskemu uradu vsako izselitev, preselitev in vselitev.

Na Dolenjskem je zapadel nov sneg

Ponekod ga je zapadlo na staro podlago dobrega pol metra

Ljubljana, 1. februarja.

V noči od ponedeljka na torek in še večeraj je na Dolenjskem spet snežilo. Včeraj čez dan se je sneg sicer samo ponujal, v gostih kosmičih pa je padal prejšnjo noč, tako da je spet pobelil vso Dolenjsko, ki se še ni znebila niti prejšnjega snega. Zorane ceste in od smučarjev zorana pobočja je sneg spet zalil tako, da so včeraj morali ceste čistiti z velikimi plugi, če so hoteli omogočiti vsaj skromen, najnujnejši promet. Zorali so seveda samo glavno cesto, dočim so si po manj pomembnih cestah kmetje napravili gazi, čez dan pa so te gazi s sanmi in drugimi vozili razširili.

Novega snega je v nekaterih predelih Dolenjske zapadlo precej čez pol metra, posebno obilen pa je bil spet — kakor letos že nekajkrat — v krajih od Višnje gore mimo Stične tja do Novega mesta. Ljubljancem, ki so bili včeraj na Dolenjskem, so bili začudeni, saj v Ljubljani ni snežilo in niso pričakovali novega snega niti na Dolenjskem. Bili so prepričani, da so vsa pta še shojena in so se temu primerno obuli. Na Dolenjskem jim je sneg pripravil iznenadenje: stili jim je tja do kolen in se trmasto pušal v obutev, da so bili neznani in razvajeni meščani kmalu temeljito premočeni.

Novi sneg na Dolenjskem dolenjskega kmeta ni kar nič ujezel. Kolikor je bil preškop, da je bil dolenjski kmet že v strahu za svoje zime posevke, ki v topli in nemoten zemlji ne bi kaj pridali prezimili, je postal pozneje radodarnostni in je dolenjsko krajino s svojim belim plaščem, ki očem jemlje vid in jih slepi, visoko prekril. Zdal jo je v svoj zimski plašč uklenil še bolj in se nam ni več treba bati pomladnih in poletnih neseuev. Ozimina bo pod snegom ugodno prezimila in bo pomladi dala plo. dove, ki si jih vsi želimo.

Zaradi novega snega na Dolenjskem trpi edino zverjad — mednjo štejemo tudi po-

niže in strahopetne dolgoušce — ki le s težavo najde dovolj hrane in se zaradi tega rada približa človeškim bivališčem. Človek pa mora biti pozimi prizanesljiv tudi do zverjadi!

Dolgoušci in drugi prebivalci naših gozdov, ki so že itak precej redki, se komaj še bore za svoje življenje z visokim snegom. Zakaj bi jim poleg snega stregel po življenju še človek, ki mu nečejo nič zalega? Na to bi morali pomisliti divji lovci, ki jih je na Dolenjskem čedalje več.

Resnično ljubezen do soljudi, ki jih najbolj tare zima in ki je dandanes žal zelo redka, bi morali vsi poznati tudi do živali. Do ptic, ki prezebejo v naših krajih, pa jih vendarle ne zapuste, je človek še zolikor toliko dober in prizanesljiv, enako dobroto in prizanesljivost pa bi moral poznati tudi do nenevarne divjačine, ki daje našim gozdom življenje in ki nikomur ne stori nič zalega.

Novi sneg naj bo hkrati tudi nov opomin, da moramo ljubiti vse, kar živi v prirodi in da ne smemo nikomur streči po življenju.

Grdo razvado divjih lovcev, ki pri svojem protizakonitem lovu zlorabljajo še zimo, ko zverjad že itak dovolj trpi, bi bilo nujno potrebno z najostrejšimi ukrepi popolnoma zatreti.

VZROK

— Zakaj si pa prišel šele ob starih zjutraj domov? — vpraša žena moža.

— Ker bi rad spal, srček moj.

TEŽAK IZPIT

— Gospod kandidat, kaj je uran?

Kandidat molči.

— Tega ne veste? Kaj je pa helij?

Kandidat še vedno molči.

— Tudi tega ne veste? Se zadnje vprašanje vam zastavljam: Kakšna je razlika med uranom in helijem?

PORODNICE

ne morejo dovolj prehlatali poživiljajoče, kreplje in zdravilne Ambrozeve medicine, ki jo dobite le v Medarni, Ljubljana, Zidovska ul. 6. 12T

SKODELICA

»ALPA« ČAJA krepkosti in zdravje daja. 11T

KRVAVICE DOBIJO DANES

popoldne člani socialnega odbora proti članski izkaznici, Kotnikova 21.

POHISTVO

po naročilu in vse vrste stolov izdelujem Politiram oprave in izvršujem vsa popravila najceneje. — Josip Zorman, Ljubljana, Ereg 14. 1063

POHISTVO

po naročilu in vse vrste stolov izdelujem Politiram oprave in izvršujem vsa popravila najceneje. — Josip Zorman, Ljubljana, Ereg 14. 1063

DNEVNE VESTI

— Tajnik albanske fašistične stranke na obisku v Romi. V prestolnici se mudi tajnik albanske fašistične stranke Jup Kazazi. V ponedeljek je obiskal Akademijo Mussolinijevega Fora. Sestel se je z mladimi rojaki, ki obiskujejo akademsko tečaj.

— Romska Kraljevska opera je prepovala svojim obiskovalcem nošeno klubokov z velikimi krajci. Vodstvo romske Kraljevske opere je v skladu s predpisi, ki so jih izdala oblastva, prepovala svojim obiskovalcem dostop v parter, na balkon in galerijo s klubuki; karšne kolj mode. Dovoljeno je samo preprosto pokrivalo, ki se tesno prilaga glavi in ki nima širokih krakov.

— Velika tatvina tkanin. V noči na ponedeljek so tatovi izvršili v Monzi drzen vrom. Vlomili so v manufakturno trgovino Carla Riva in z avtomobilom odpeljali tkanin vsake vrste za 150.000 lir.

— Priprave za letošnji velesojem v Milano. XXIII. velesojem v Milano bo tudi leto največji in najpopularnejši spričevalo italijanske proizvodnje. V primeri s prejšnjimi se bo letošnja razstava v skladu s sedanjimi voljnimi napori preusmerila predvsem k prikazu vojnega gospodarstva. Sejem bo kakor vsako leto od 11. do 27. aprila.

„PROJA“?

— Novo italijansko industrijsko podjetje. Po podatkih, ki jih objavlja vestnik Centralnega statističnega instituta, je število industrijskih podjetij v Italiji poraslo od 731.880 v letu 1937 na 1.037.214. Polovica industrijskih podjetij s 64% uslužbenec, deluje v severni Italiji. Povprečno računajo, da odpade na vsako industrijsko podjetje v severni Italiji 6 uslužbenecov, v srednji Italiji nekaj manj kot 3 in 2,7 na otokih.

— Smisel obnove hrvatskega sabora. »Hrvatski Narod« je te dni objavil obširen članek pod naslovom »Smiisel obnove hrvatskega sabora«, ki v njem obširno razpravlja o zakonski odredbi, ki je odredila njegovo ponovno oživljenje. Članek pravi med drugim, da je državni poglavar dr. Pavelić s tem samo pokazal svojo voljo, da obnovi politično življenje Hrvatske na način, kakršnega je Hrvatska poznala v svoji zgodovini. Pisec med drugim poudarja, da je Hrvatska tudi vsa leta pod Jugoslavijo neprestano izražala svojo nezlomljivo voljo po ustanovitvi lastne države in je s tem pokazala tudi zadostno zrelost za povsem samostojno življenje. Hrvatski sabor, ki se bo kmalu sestel, bo to le potrdil in vseh Evropi pokazal, da so Hrvati politično zmogni voditi lastno državo, ki bo v vrsti drugih evropskih držav zavzemala častno mesto.

— Iz hrvatske diplomatske službe. Predsednik rumunske vlade Antonescu je te dni sprejel v nastopno avdienco novega poslanika neodvisne hrvatske države dr. Benzona, ki je bil na ta položaj imenovan namestu odstavljene poslanika dr. Bulata. Antonescu se je z dr. Benzonom zadržal v daljšem prijateljskem pogovoru, ki je v njem med drugim poudaril, da Rumunija zelo cení borbo Hrvatske za neodvisnost in bo to njeno neodvisnost tudi zmerom rada podpirala.

— Iz srbskega gospodarstva. V Beogradu je bila te dni ustanovljena nova rudarska delniška družba, ki si je dala naziv »Balkan-metal«. Nova družba ima delniško glavnico 1 milijona din, večina njenih delnic pa je v rokah Pruske rudarske in toplotniške družbe »Preussag«. Prav tako v

Beogradu je Bankverein, ki je že lani prevzel vse posle bivše Jugoslovenske udružene banke, prevzel zdaj tudi posle znane beograjske Praške kreditne banke. Ta prevzem formalno še sicer ni urejen, vendar pa bo odobren na prvem rednem letnem občnem zboru delničarjev Bankvereina. Kot zanimivost iz sedanjega srbskega gospodarstva moramo omeniti tudi ustanovitev posebne centrale za les, ki je bila te dni ustanovljena v Beogradu in ki ji je glavna naloga skrbeti za pravično razdelitev drv med prebivalstvo.

— Bolgarsko-hrvatsko prijateljstvo. Na rojstni dan bolgarskega kralja Borisa III., ki je bil prejšnji petek, je Zagreb novč potrdil svoje velike simpatije do bratskega bolgarskega naroda. Bolgarski poslanik pri vladi neodvisne hrvatske države Jordan Mečkarov je v prostorih poslanstva priredil dopolne svečan sprejem, popoldne pa je zagrebška radijska postaja oddajala poseben bolgarski večer. Otvorilni govor je imel predsednik bolgarsko-hrvatskega društva prof. Oršanec, nato pa je zbor bolgarskih slušateljev zagrebškega vseučilišča zapel nekaj bolgarskih narodnih pesmi. Zagrebčani so na rojstni dan bolgarskega kralja tudi sicer pokazali največje prijateljstvo do bratskega bolgarskega naroda.

— Slovaki se zelo zanimajo za hrvatsko gospodarstvo. Slovakiški poslanik pri vladi neodvisne hrvatske države dr. Jožef Ciekler že od prvega dne svojega bivanja na Hrvatskem kaže posebno zanimanje za hrvatsko gospodarstvo. Obiskal je že precej hrvatskih krajev in si ogledal njihovo gospodarstvo, te dni pa je obiskal tudi hrvatskega ministra za kmečko gospodarstvo dr. Jozo Dumandžića, ki se je z njim zadržal v daljšem govoru. Dr. Ciekler se je zlasti zanimal za težave hrvatskega kmeta in za način, kako mu vlada neodvisne hrvatske države pomaga.

— Savski led razbijajo z dinamitom. Le redke zime so bile tako ostre, da je korito Save povsem zmrznilo in da je zaradi tega vodostaj v zimskih mesecih kazal kar 2 m nad normalo. Nove vode se namreč razlivajo čez zaledenelo Savo in se tako reka gladina čedalje bolj dviga. Letošnja izredno ostra zima je zlasti v savskem koritu izzvala takšen nenormalen pojav in so morala hrvatska oblastva resno premisljati, kako bi preprečila sicer zelo redke poplave v zimskih mesecih. Da bi Savi omogočili kolikor toliko normalen odtok, so te dni nekaj kilometrov nad Zagrebom, pri znani vasi Jakuševcu, začeli led razbijati z dinamitom. Rečno korito so s tem za silo očistili in je vodostaj spet padel, razstreljevanje ledu pa bo vnovič potrebno, če bo ostra zima trajala še naprej. Tudi iz Beograda prihajajo poročila, da je Sava povsem zamrznila in da so se nekateri parniki komaj rešili ledenega objema. Tudi tam bodo morali poseči po dinamitu, če ne bo v nekaj dnevih nastopilo toplejše vreme.

MALE IN VELIKE ZELJE

— Vašo hčerko bom nosil na rokah, zatrjuje snubač bodočemu tastu. Vsako najmanjšo željo ji bom bral že iz oči.

— Ze prav, že prav! Rad bi pa vedel kako bo z velikimi željami.

SIROKOGRUDNOST

Zaljubljen mladenič povabi svojo novo prijateljico na proslavo njenega goda. »Evo jedilnega lista dušica« ji pravi. Izberbi si, kar ti srce poželi: pečenko, kranjsko klobaso z zeljem ali, kar ti bolj diši.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAPH

Predstave ob delavnikih ob 16. 18.15 ob nedeljah in praznikih ob 10.30 14.30 16.30 in 18.30

KINO MATICA • TELEFON 22-41
Benjaminio Gigli in Emma Gramatica
v svojem najnovejšem devskem velet filmu

Vrtoglavica
v ostalih vlogah: Camilla Horn, Ruth Helberg itd. Glasba: Puccini Wagner

KINO UNION • TELEFON 22-21
Zapleteno vprašanje o ljubezni in umoru

Nedolžna ali kriva
v vlogah: Silvana Jachino, Filipina Ravas, Fredrick March in Jean Bennett

KINO SLOGA • TELEFON 27-39
stima mladine, film znanostnih opojnih lepot in težnje po obvladavanju nevarnosti

V sinje višave
Cvet najodličnejših mladih filmskih igralcev: S. Jachino, M. Ferrari,

— Nakup koruze v Banatu. Srbska centrala za žito je na novo uredila vprašanje nakupa koruze v Banatu. V bodoče smejo nakupovati koruzo samo naslednje tvrdke: Agraria, Veliki Bečkerek, Agrarprodukt, Veliki Bečkerek, Cerealexport d. d. Beograd, Utjarska d. d. Beograd in D. d. za predelavo koruze. Poleg tega smejo nakupovati koruzo tudi banaski mlinci, v kolikor jo rabijo za mešanje s pšenico pri mletju. Glede nakupovanja pšenice v Banatu veljajo stare določbe, da jo smejo nakupovati samo Agraria Veliki Bečkerek in tisti mlinci, ki so jo kupovali doslej na svoj račun.

Iz Ljubljane

—lj Živilski trg. Trg je še vedno »zimski« kakor pravimo šele prihodnji mesec smemo pričakovati nekoliko živahnješi promet, a seveda le, če bo postalo dovolj toplo. Zdal je dovoz domačih pridelkov slab, še zaradi mraza, ker je prodaja na prostem težavna in ker je nevarnost, da blago pomrzne med prevozom. Upoštevati je treba tudi, da nekaterih lanskih pridelkov ni več toliko. Kljub temu dovažajo tudi ob najhujšem mrazu zelenjavo na trg. Nekateri prodajalci pripeljejo svoje blago šele ob 10. ali tudi pozneje, prve pa prihajajo na trg že pred 8 Danes je bilo na prodaj nekaj zelenjave na kmečkem zelenjadnem trgu in so jo gospodinjice naglo kupile. Trg je še vedno tudi založen z domačim sadjem jabolki. Od časa do časa prinašajo kmetice tudi jaja.

—lj Po dolgih tednih prvi »hladni dan«. Ze več tednov ni bilo tako toplega dne kakor včeraj, čeprav se je mnogim zdelo precej mrzlo. Včeraj je namreč maksimalna dnevna temperatura znašala že +0,2 stop. Ko je maksimalna dnevna temperatura nad lediščem, govorijo vremenslovci o hladnem dnevu, če je pa nad lediščem tudi najnižja dnevna temperatura, imenujejo dan topel. Davi je pa bilo zopet precej mrzleje kakor včeraj. Toplomer v Zvezdi je kazal —10,4 stop.

—lj Kino Sloga predvaja te dni izredno lep mladinski film, prava himna mladosti, prebrenosti, neugane borte za športnim udejstvomljenjem in mladostnih idealov. V dosego svojih ciljev in teženj se ne strahuje mladina nobene nevarnosti, družji jih tesna tovariška vez, ki jo prepleta zarez medsebojne iskrene in lep ljubezni. To je film veselih mladostnih obrazov, o mladih ljudeh in z mladimi ljudmi. To je film našega časa in naše mladine, kateri je tudi posvečen. Samo prvovrstni mladi igralci: Silvana Jachino, Mario Giannini, Aldo Fiorelli, Mario Ferrari in Fausto

Olje in med nam bodo dajale — solnčnice

Letos bodo kmetje pridelali mnogo več solnčnega semena — Pridelovanje solnčnic ima tudi velik pomen za čebelarstvo

Ljubljana, 4. februarja — Ze prejšnja leta smo v našem listu poročali kmetom, naj bi pridelovali čim več buč in solnčnic. Na ozemlju sedanje Ljubljanske pokrajine pa pridelovanje solnčnic. Na ozemlju sedanje Ljubljanske pokrajine pa pridelovanje solnčnic in buč ni bilo posebno razširjeno, zato je bila propaganda tem težja. Kmet se ne more preusmeriti čez noč, da bi začel opuščati kulture, ki jih goji od njega dni v korist rastlin, ki jih doletje še ni prideloval. Naš kmet ni čutil posebne potrebe, da bi začel uvajati solnčnice in ne tudi izkušnje za to. Razen tega ni bilo urejeno odkupovanje solnčnega semena za izdelovanje olja. Kmetje pa sploh niso vedeli, kako koristna rastlina je solnčnica. Nekateri kmetje so pridelovali precej buč, toda ne zaradi bučnega semena, da bi ga prodali za izdelovanje olja ali da bi olje izdelovali sami kakor kmetje na Štajerskem, temveč da so z nezrelimi bučami pitali prašice. Sicer pa doslej tudi ni bilo dovolj dobre, primerno razpredene propagande za pridelovanje solnčnic in buč. Ni bilo povpraševanja po solnčnem semenu, odnosno ne organiziranega nakupovanja, zato se pridelovanje pač ni moglo razširiti.

Pridelek bo šel lahko v denar

Ze jeseni so bili naši kmetje opozorjeni, da bodo poslej lahko prodali solnčnice seme v neomejenih količinah, treba je le, da se oprime pridelovanja solnčnic v čim večjem obsegu. Ljubljanska tovarna olja namerava začeti izdelovati jedilno olje iz solnčnega semena. Za tovarniško predelavo pa mora biti seveda precej surovin. Če bi bilo pridelka premalo, bi tovarniška produkcija olja ne bila mogoča. Da bo torej pridelovanje solnčnic pri nas donosno, se ga mora oprijeti čim več pridelovalcev. Tovarna olja je odvisna od njih, prav tako pa oni odvisni od nje. Tako se tudi v tem primeru interesi industrije in kmetijstva lahko krijejo. O akciji za pridelovanje solnčnic na deželi, predvsem o njenih uspehih na Barju, bomo poročali prihodnje; ob tej priliki nameravamo le opozoriti, kako pomembna rastlina je solnčnica, ki so jo pri nas nekateri gojili le kot okras vrtov.

Pridelovalcem morajo pomagati čebele

Zdaj, ko vse kaže, da bodo letos naši kmetje začeli pridelovati solnčnice v večjem obsegu, jih moramo opozoriti tudi na velik pomen pridelovanja solnčnic za čebelarstvo. Toda pridelovalci morajo tudi vedeti, da je uspešno pridelovanje solnčnic v veliki meri odvisno od čebelarstva. Na to jih opozarjajo v prvi letošnji številki Slovenskega čebelarja, v članku »Gojimo solnčnice« (J. Kobal). Iz tega članka izvem o zanimivih poizkusih pri pridelovanju solnčnic: cveti, ki so jih oprasile čebele, so dali 97 odstotkov semena, cveti pa, kjer čebele niso opravile svojega dela, so dali komaj 23 odstotkov semena. To pač dovolj dokazuje, kako velikega pomena je čebelarstvo za pridelovanje solnčnic in kako sta tesno medsebojno povezana čebelarstvo in pridelovanje solnčnic.

300.000 kg sladkorja

Pisec članka o solnčnicah ugotavlja, da so naši čebelarji v zadnjih treh letih porabili za pitanje čebel 300.000 kg sladkorja. Vrstile so se same slabe letine in če so čebelarji hoteli obvarovati svoje čebele pred propadom, so morali jeseni združevati čebelje družine in jih čez zimo pitati s sladkorjem. Kljub temu je mnogo čebelnih družin propadlo in mnoge so pomrle zaradi nemožnosti. Tako je bilo narodno premoženje oškodovano za težke milijone. Čebelarji so bili prisiljeni začeti premišljevanje, kako bi izboljšali čebeljo pašo. Sprevideli so da je čebelja paša od desetletja do desetletja slabša, zlasti odkar je vedno več kultivirane zemlje, vedno manj pašnikov, gozdov, grmičevja... Sprevideli so, da bo tudi pri nas treba začeti širiti pridelovanje medenih rastlin, n. pr. vrbe in tega dela so se tudi že lotili. V veliko korist našega čebelarstva bi pa bilo tudi, da bi se čim bolj razširilo pridelovanje solnčnic.

Solnčni med izvrsten

Solnčnice dajejo mnogo medu, zlasti še, ker cveto tri mesece in prav v času, ko je druge čebele paše malo. Naglasiti je treba tudi, da solnčni med prekaša po okusu celo lipovega. Svetle, rumene barve je in prijetnega vonja. Čebelarji naj upoštevajo, da daje solnčnica tudi mnogo

obnožine; le medeče vrbe je dajejo nekoliko več. Od pridelovanja solnčnic bodo imeli torej veliko korist tudi čebelarji. Pridelovalce solnčnic pa bodo čebele nagradile za pašo na solnčnih cvetih s tem, da bodo solnčnice tem bolj rodile. Če se bo pridelovanje solnčnic res tako lepo razširilo na Barju kakor kaže, si smemo od tega obetati tudi lep napredek za čebelarstvo. To je še tem večjega pomena, ker zadnja leta ajda, ki je prej dajala glavno pašo, na Barju zelo slabo med.

Kaj vse nudijo solnčnice

Solnčnice bomo pridelovali predvsem zaradi semena za izdelovanje olja. Prejšnje čase so nekateri pridelovalci pitali s solnčnim semenom prašice, perutnine in ptice. Slnčnica je izrazita oljna rastlina in vsi deli rastline vsebujejo olje. Največ olja pa vsebuje seme. Izdelovanje olja iz semena je donosno, ker je odstotek olja v semenu velik. Slnčnico olje je dobro, ena najboljših vrst jedilnih olj, zlasti po svoji izdatnosti. Slnčnica pa nudi tudi dobro živalsko krmo. Koristno lahko uporabimo vse dele rastline. Dobro krmilo, zlasti za krave, so oljate tropine, ki jih bodo pridelovalci semena lahko dobili v tovarni pod ugodnimi pogoji. Za prašičjo krmo, pa tudi za pokladanje govedu so dobri solnčni listi. Iz solnčnih stebel bi lahko pridobivali dobra vlakna, ki bi nam dajala izvrstno predivo in še celo več kakor lan. Sicer pa je pepel iz sežga solnčnih stebel tudi izvrstno gno-

jilo. Dovolj bi pa že bilo, da bi nam solnčnice dajale le seme za olje, da bi bilo pridelovanje donosno.

Zemlja za solnčnice

Seveda zahteva tudi solnčnica dovolj dobro zemljo, primerno obdelane in gnojeno ali spočito. Izkušnje kažejo, da je treba tudi solnčnice pridelovati izmenoma, ne leto za leto na eni isti zemlji; to se pravi, tudi solnčnice moramo pridelovati po sistemu kolobarjenja, če želimo doseči primerno uspehe. Na enem in istem kraju bi smeli solnčnice pridelovati samo le vsako četrto leto. V krajih, kjer je pridelovanje solnčnic razširjeno, jih sejejo navadno med koruzo in krompir. Tu in tam pa pridelujejo tudi solnčnice povsem same. Uspehi so tem boljši, če zemljo primerno obdelujemo. Izkazalo se je, da je treba solnčnice večkrat okopati, celo do štirikrat na leto, osipavanje so pa zadnja leta nekateri začeli opuščati. V glavnem velja, da je treba zemljo za solnčnice obdelovati kakor za koruzo. Bolje je, da je zemlja že jeseni preorana. Izkazalo se je, da solnčnice bolj rade, če jih sejemo sorazmerno zgodaj. Pozebe se nam ni treba bati, ker je solnčnica bolj odporna proti mrazu kakor n. pr. koruza ali fižol. V splošnem pa sejejo solnčnice v drugi polovici aprila, Septembra je solnčnica navadno že zrela.

Zanimivosti in podrobnosti o pridelovanju solnčnic pa bomo opisali ob drugi priliki.

Brada, kocine in britje

V starih časih so nosili moški brade — Britje ni tako enostavno kakor bi človek mislil

Odraslemu normalnemu človeku poganja na obrazu okrog 12.000 koci. Našim prednikom se ni bilo treba briti, ker so bile brade v modi, in so jih moški nosili s ponosom kot znak svojega dostojanstva. Zdaj so pa bradat moški take izjeme kakor so bile v starih časih obrti. Samo v nordijskih deželah so se moški brili tudi v starih časih. Britje iz bronaste dobe nam pove kako stara moda so že gladko obrti obrati. Ta moda je zdaj zavladala po vsem svetu. Zdaj si sploh ne moremo misliti kakšen bi bil recimo pogled na nogometno tekmo med obema državama, kjer bi nastopili sami bradat nogometaši.

Kocine na obrazu moškega zrasto v enem dnevu za 0,4 do 0,6 mm. To bi dalo okrog 5 m dolgo eno samo kocino. Največ kocin imajo svetlosli moški, dočim jih imajo črnlasi približno eno šestino manj. Zato pa imajo črnlasi debelejšo in trše brade. Pogosto britje draži korenine kocin in brada postaja vedno trša. Pa tudi svetloba pomaga pri tem. Klor rad hodi po planinah ali k morju, bo pač vedel, da se mora pri pogostih solnčnih kopelih večkrat briti kakor sicer.

Malo je snovi, ki bi bile tako trpežne kakor so naše kocine in lasje. Z znanim trikom Kitajcev, ki držijo oboesaj na svojih lasih še dva človeka, se ni dosežena meja moči človeških las. Preiskave so pokazale, da bi lahko nosili lasje goste porasle glave 25 ljudi srednje teže. Moč človeških las in kocin je prisilila industrijo, da izdeluje britve in britvice iz najboljšega jekla in vendar se nam britve ali britvice že pri prvem britju skrhajo, če je brada količjak trda. Čim finejša je britnica, tem manj je treba pritiskati pri britju. Niti najboljšemu britvicu se ne posreči prerezati las gladko, pa naj bo britve še tako nabrušena.

Pod mikroskopom vilimo, da je las navzlic ostru britvi še vedno našel čas, da se je upognil, in da ga je britve prerezala postarani. Z aparatom za britje odnosno z njegovo britvico pa lasu sploh ne moremo prerezati, temveč ga lahko samo narežemo in razkoljemo. Električni brivski aparat, ki napravi njegova rezila v minuti 10.000 obratov in poldrugi milijon rezov, odlomi kocine, kakor da bi lomili bambusove palice.

V starih časih je veljalo britje za posebno umetnost. Čim bolj se pa ta ali oni posel razširi in umodači, tembol se oddalji od pojma umetnosti in postane obrt. Tisti ljudje, ki se brjejo vedno sami, smatrajo britje še vedno za važno in delikatno opravilo. Temu primerno pazijo tudi na svoje britve. Nekateri moški imajo po eno britve vse življenje. Tak moški dobro ve, da se mnogo lažje ureže s skrhano britvijo nego z ostro, ker je treba s skrhano britvijo pritiskati na kožo. Tudi če ni tehnik, če ni še nikoli sli-

šal o utrujenosti kovine, ve dobro, da britve ne smemo preobremeniti. Zato vidimo pri brivcu, da uporablja vedno po več britev. Brivcu je britev isto, kar je zdravniku medicinski instrument. Dober brivec vedno pazi na svoje britve. Kocine ne rasto pravokotno iz kože. Zato je treba pri britju glavno premikati. Poleg tega si pa brivce še sam pomaga s tem, da napenja kožo s prost roko. Približno do sredine jabolka rasto kocine s konicami navzdol, naprej pa s konicami navzgor. In to mora brivce primerno upoštevati.

Če se brijemo tako, da je od jabolka navzgor obrnjena britev navzdol, reže britev kocine v tako neugodnem kotu, da se takoj skrhajo. Če odgovarja lega britve smeri kocin jih poleg tega previško odreže in človek ni gladko brit. Isto kakor za vrat, velja tudi za zgornjo in spodnjo ustnico. Zgornjo ustnico je treba briti posebno in postrani od znotraj na zunan, nikoli pa ne od zgoraj navzdol, spodnjo pa vedno od spodaj navzgor. Pri takem načinu raziranja ostane britev trikrat tako dolgo ostra.

Nevidno steklo

Kratko smo že poročali, da se je učenjakom v fizikalnem zavodu v Oslu posrečilo odkriti nevidno steklo. Steklo je zaradi svoje prozornosti do gotove meje že tako nevidno in mamiško je to že bojestvo v praksi spoznal in poskusil pri lepo osnaženem, do tal segajočem ogledalu, recimo, v kavarni; drugače pa je, če nastane odsev svetlobnega žarka. Če recimo, med zatemnitvijo v mestu sije luna, mečejo okna daleč vidne odseve mesečine in o nevidnosti ali zatemnitvi oken ne more biti več govora.

V fizikalnem zavodu v Oslu se je pa zdaj posrečilo učenjakom sestaviti nevidno steklo, ki ga tudi z nobenimi odsevi ne opazimo. Tovarne so sicer že davno izdelovale steklo ravnih in povesnih sprednjih površin, kjer se svetlobni žarki niso mogli lomiti. Zdaj so pa učenjaki odkrili sredstvo za popolno odstranitev vsakega odseva s površine stekla. Steklo pokrijejo z zelo tanko plastjo sintetične smole. S tem se doseže malenkostno lomljenje svetlobnih žarkov in steklo postane praktično nevidno.

Serum proti zmrznjenju

Danski zdravnik dr. Sigurd Nielsen je sestavil serum proti ozeblinam vseh vrst. Novi serum se je zelo dobro obnesel. Dr. Nielsen ga je nazval metallosan mangan. S tem serumom se izločijo, kakor rečeno, vse ozeblin in tudi zmrznjeni udje. Novi prepravi se uporablja v tridnevni presledkih, kakršna je pač ozeblina, do šestkrat zaporedoma. Celu v najtežjih primerih se doseže popolno izločjenje.

Naše novinarstvo pred 50 leti

Ob 50 letnici smrti Ivana Zeleznikarja, urednika „Slovenskega Naroda“

Ljubljana, 4. februarja — Pred pol stoletjem smo sicer že imeli tisk ter smo smeli govoriti o novinstvu, nismo pa še imeli poklicnih novinarjev v današnjem pomenu besede. Sicer so že tedaj novinarji živeli le od svojega novinarskega dela, toda zelo redki so se posvečali temu poklicu predvsem iz ljubezni ter notranjega nagiba; večino jih je poglala v novinarski poklic sila, zato se jim je tudi

zdelo zaposlitev v uredništvu začasna. Novinar se ni užival primernega ugleda kot le novinar. Če so ga spoštovali ali celo slavili, so videli v njem predvsem literata, človeka peresa, ki ne opravlja zgolj težkega novinarskega dela, temveč je tudi nadarjen pisatelj ali pesnik.

Razen tega je moral biti novinar v tistih časih sredi političnih bojev in uveljavljati se je predvsem na političnem torišču. Istovetilo so ga s politikom in bilo je že naravno, da so ga politični nasprotniki neusmiljeno blatili ter mu podtikali, da je plačanec. Novinar je moral prevzemati naše posledice političnih porazov, zmage so si pa lastili politiki, ki so stali v političnem boju za novinarjevimi plečami. Tedaj novinstva in novinarstva ni bilo mogoče ločiti od politike, zato ni mogel ostati novinarjev ugled neomadeževan od političnih pomij. Niti povzdigovanje novinarjevega dela »za narod« mu ni moglo rešiti ugleda.

V tistih časih se je udeleževal novinar Ivan Zeleznikar. Smemo ga naštetj med prve slovenske poklicne novinarje. Sicer je bil tudi Zeleznikar vsaj do neke mere literat in se je zatekel v novinarstvo, ker

ni mogel končati študij ter se posvetiti pravnemu stroki. Razumljivo je, da se je tudi o udeleževal na političnem polju. Lahko bi rekli, da je v novinarstvo prešel iz politike in da je pozneje iz novinarstva zopet prehajal v politiko. Bil je pa vendar že »tipičen« novinar, čeprav svojega časa, novinar, ki se je posvetil delu v uredništvu s pravo poklicno vnamo in je gledal nanj kot na življenjski in ne le začasni poklic. Morda prav zaradi tega njegovo ime ni tako znano, kakor bi vendar zaslužilo — ker je bil predvsem novinar in le postranski literat. Prav tako bi bilo najbrž z Jurčičem in Levstikom, če bi ostala samo novinarja. Bila sta pa tudi pisatelja in njunega novinarskega dela skoraj ne upoštevajmo. Tako je bil Fran Levstik naš najboljši novinar prejšnjega stoletja. Zato je pa bil tudi nadarjen; imel je spretno pero, kakor pravimo, bil je kritičen, imel je smisel za humor in satiro. Bil je pa tudi značajan in bojevit, česar novinarju ne štejemo vselej v dobro. O Levstiku govorimo zato, ker mu je bil Zeleznikar do neke mere precej podoben. Podobna sta si bila po svoji novinarski nadarjenosti, pa tudi po značilnostih novinarskega sloga. Ivan Zeleznikar je pisal spretno, živahno, pa tudi precej ostro, toda meji dostojnosti ni nikdar prekoračil. Bil je odkrit nasprotnik v polemičnih bojih in seveda so mu včasih zamerili, če je povedal kaj preveč odkrito. Ivan Zeleznikar se je rodil v Stiški vasi pri Cerkljah 28. decembra 1839, torej pred 103 leti. Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani. Ko je končal je bil zaposlen 2 leti kot vzgojitelj pri Češkoti v Ljubljani. Odkločil se je za pravne študije in odpravil se je na Dunaj.

Študij ni mogel končati brez denarja, zato je vstopil v službo pri notariju Rateju v Slovenski Bistrici. Kot novinar se je začel udeleževati že l. 1871., ko se je po Tomšičevi smrti preselil v Maribor. Pozneje je dobil službo v banki »Slovenija« v Ljubljani. Nekaj časa je služboval tudi v Sevnici, potem pa zopet pri notariju Rateju v Slovenski Bistrici. V Ljubljano se je preselil l. 1881. ter stopil v uredništvo našega lista. Urejeval ga je do svoje smrti; umrl je 26. januarja l. 1892.

Literarno se je udeleževal skoraj pri vseh tedanjih slovenskih listih, tudi pri Ljubljanskem Zvonu. Omeniti je treba, da je urejeval nekaj časa tudi humoristični list »Škrat« in pozneje »Brus«.

Na političnem polju je dosegel tudi lepe uspehe in bil je dolga leta v ljubljanskem občinskem odboru. Med meščani je užival velik ugled. Narodni krogi so ga zelo cenili zaradi njegovega dela in moštosti.

Prof. Leon Pfeifer

je eden izmed glavnih stebrov novo osnovanega Ljubljanskega komornega orkestra, ki bo imel v ponedeljek 9. februarja svoj prvi koncert v Filharmonični dvorani. G. prof. Pfeifer je naš javnosti že dobro znan kot odlični violinski virtuos. Koncerti Ljubljanskega kvarteta, čigar voditelj je g. prof. Pfeifer, so v dovoljni mer dokazali profinjenost njegove gre in virtuozno obvladanie instrumenta. Njegovo sodelovanje v Ljubljanskem komornem orkestru je jamstvo in dokaz kvalitete višne njegovi produkciji. Prof. Pfeifer uživa tudi glas odličnega glasbenega pedagoga, o čemer pričajo nastopi njegovih učencev na produkciji Glasbene srednje šole in Glasbene akademije.

Razumljivo je, da vlada sprčo sodelovanja tako odličnih moči veliko zanimanje za koncert Ljubljanskega komornega orkestra. Zato priporočamo pravočasno nabavo vstopnic v Matični knjigarni.

Najvišje in najnižje države

Zemljepisna lega se je temeljito ukvarjala tudi z vprašanjem, kako visoko leže poedine evropske države podprečno nad morsko gladino. Rekord ima v tem pogledu Švica, ki ji še slede Španija, Portugalska, Italija, Norveška, Švedska, Francija, Island, Velika Britanija, Nemčija, Sovjetska Rusija, Belgija, Danska in končno Nizozemska, ki leži en del njeneo ozemlja celo pod morsko gladino.

Kako dolgo se lahko živi postijo?

Učenjaki so se zanimali za vprašanje kako dolgo lahko žive živali brez vsake hrane in prišli so do zanimivih zaključkov. Mrzlokrvne živali so v tem pogledu na prvem mestu in med njimi imajo prvenstvo kače, ki so prave umetnice v gladovanju. Kače lahko žive brez hrane tudi dve leti. To je seveda velika izjema, kajti druge živali takega rekorda ne dosežejo. Poiskusi so pokazali, da so bernardinci najbolj odporni proti začasnemu pomanjkanju hrane, kajti ti psi lahko žive brez nje do 65 dni. Konj se lahko posti 20 dni, zajec 12, miš pa samo dva dni. Najmanj odporne so v tem pogledu ptice, ki že poginejo, če se brez hrane en dan.

Največji zemeljski plaz

Največji zemeljski plaz so imeli leta 1805 v dolini Goldau v Švici. Z gore Ruffi je prihrumel v dolino tako ogromen zemeljski plaz, da je povsem zasul šest vasi. Več sto ljudi je izgubilo življenje. Prst in kamenje je bilo razmetano 35 km daleč naokrog.

DISKRETNOST IN TAKT.

— Kolikokrat vam bom pa še morala povedati Karel, da morate potrkati preden vstopite?

— Oprostite gospe, vedno pogledam skozi luknjico v ključavnici in če milostiva še ni oblečena, ne vstopim.

Ezio d'Errico

Nos iz lepenke

27

»Različna sta...« je pripomnil eden izmed novinarjev.

»Tako je, različna... dva iz miriade lepenkastih nosov, ki jih prodajajo skoraj povsod, od veleblagovnic pa do najskromnejših trgovin s papirjem. Oblika je kar moči običajna. Ne tista, na primer, ki jo rabijo igralci v varietejah, kadar se hočejo nasmiti. Takšne nosije na semnjih, na predmestnih plesih in ljudskih maskaradah...«

»Kako se pričvrščajo na nos?« se je spet oglašil eden izmed novinarjev in se boječe dotaknil tistega, ki mu je bil najbližji.

»Ker nimajo elastike, da bi jih držala na obrazu, se pričvrščajo samo s pomočjo neznatne upogljivosti, ki jo pokaže lepenka, ko nataknete papirnati nos na pravega. Zato si vsak kupec že pri nakupu izbere tistega, ki najbolj ustreza njegovi meri... Pred nekaj dnevi sem sam poskusil. Šel sem k »Samaritanini« in iz zaboja, v katerem jih je bilo vsaj tisoč, ako ne več, izbral tegale, ki se mi prilega...«

Tako govorec je vzel komisar iz istega predala tretji lepenkast nos in si ga nataknil na obraz, potem pa negihno zastrelm v novinarja, ki ju je nehoti posilil smeh.

Richard je ostal resen. Snel si je rdečo nakazo z nosu, jo položil k prvima dvema in mirno dejal: »To ni za smeh... Pomislita, da utegneta čez kaj ur tudi vidva ležati na cesti s takšnele rečjo na obrazu in s trebulhom razparanim od bodala.«

»Menda se šalite...«

»Ali je v moji vnanosti ali mojih besedah kar koli takega, da opravičilo to domnevo?«

Novinarja sta umolknila in njiju nasmeh ni bil nič več tako vesel.

»Zdaj imamo že dva slučaja, ki sta v nekem oziru povsem enaka.« je nadaljeval policist z glasom profesorja fizike, kadar razlaga poizkus, »zato nam nič ne brani misliti, da se lahko vsak čas pojavi tretji slučaj.«

»A po tem takem,« je zamrmral eden izmed novinarjev, »zaman se trudeš, da bi prikril zmedenost, ki je delala njegov glas nekam negotov, po tem takem imamo opravka s krvoločnim norcem?«

Komisar je skomignil z rameni.

»Po naziranju pozitivistične šole je vsak zločinec blaznik, to vesta enako dobro kakor jaz... za nas uradnike pa, ki moramo ostati v strogo začrtanih mejah zakona, je definicija preprostejša, čeprav birokratska... zločinec je zločinec... in to je vse.«

»Dobro, dobro... a hotel sem reči...«

»Po diagnozi bi radi slišali še prognozo in morda tudi kaj o načinu zdravljenja?«

»Evo...«

»Nu, prijatelj, opozarjam vaju, da smo za zdaj komaj pri diagnozi in še ta je zelo nedoločna...«

uboj iz neznanega vzroka, obeležen z lepenkastim nosom, ki naj, kakor kaže, služi za značko... Nihče ne ve, ali je s tem vrsta končana, kakor vsi želimo, ali se utegne še nadaljevati... in kar se tiče načinov zdravljenja, ne vidim do zdaj nobenega...«

»Stvar je res čudna...«

»Da,« je dobrodušno priznal komisar, »čudna je, a samo v tem smislu, da ne poznamo vzroka... Vsi pojavi so čudni, dokler ne poznamo njihovih vzrokov... potem pa postanejo igrčke, ki zna tudi otrok ravnati z njimi. Pomislite na radio, na kinematograf...«

Novinarja, ki sta oba držala svinčnik nered nad zapisnico, se nista upala moliti zgovornih izlivov ne navadnega komisarja s črno suknjo in odlikovanji, in burkasta trojica rdečih nosov na pisalni mizi je simbolno ponazarjala nerešena vprašanja med policijo in tiskom, tema velesilama, ki ju je zmerom težko pripraviti do priznanja, da sta brez moči.

»Za zdaj« — tako govorec si je komisar prižgal cigareto in jih ponudil tudi obiskovalcema — »za zdaj ste vi srečnejši, kajti slikoviti značaj teh zločinov, ki je mojim zapisnikom samo v breme, da ne rečem v kvar, utegne dobiti v vaših kronikah pikanten novinarski okus... humorističnih listov niti ne omenim... Saj bosta videla... počakajta teden dni, toliko, kolikor je neogibno treba, da se ognejo očitka nesposobnosti do mrtvih... pa bodo vsi žurnalisti in vse kavarniške revije zaznale neslane pripeve o »zločincu, ki sadi nosove«, o »policiji, ki je dobila dolg papirnat nos« itd.«

Ko je naprej napovedoval te zbadljivke, se je komisar Richard kot dober Parižan hudomušno muzal.

Toda mlajši izmed novinarjev, ki je moral imeti precej razvit dar za opazovanje, mu je segel v besedo in vprašal:

»Ne zamerite, gospod komisar... prej ste rekli, da so ti lepenkasti nosovi tako različne oblike in velikosti, da človek ne more dobiti primerne zase, ako jih več ne poskusi... kako si torej razlagate...«

»Da se ti, ki jih nasaja zločinec, zmerom prilagajo? Tu moram pibiti, da se je nos, ki smo ga našli na pokojnem markizu, manj dobro prilagel kakor tisti, ki ga je imel mrtvec v Amelijini ulici... drugič pa ne smemo pozabiti, da mora lepenkast nos, ako naj ga nosi živ človek, povsem čvrsto tičati na naravnem, pri mrtvecu, ki leži zlekujen na tleh, pa zadostuje, če ga približno natakneš... dokaz vam bode dejstvo, da ta dva, ki ju vidite pred seboj, celo na pisalni mizi štrilita pokonci...«

Novinar, ki se je bil oglašil k besedi, ni rekel ničesar več, a Milton, ki je slišal ves razgovor, se ni mogel otrestit občutka, da vprašanje s tem ni do kraja dognano in da je komisar, ki je vstal in naznanil, da je ura petnajst in da mora zdaj na pogreb markiza de Villeroya, nalašč prenapeto končal pome-nek.

Ko sta novinarja odšla, je doktor Milton vprašal:

»Ali ni rečeno, da bo pogreb ob sedemnajstih?«